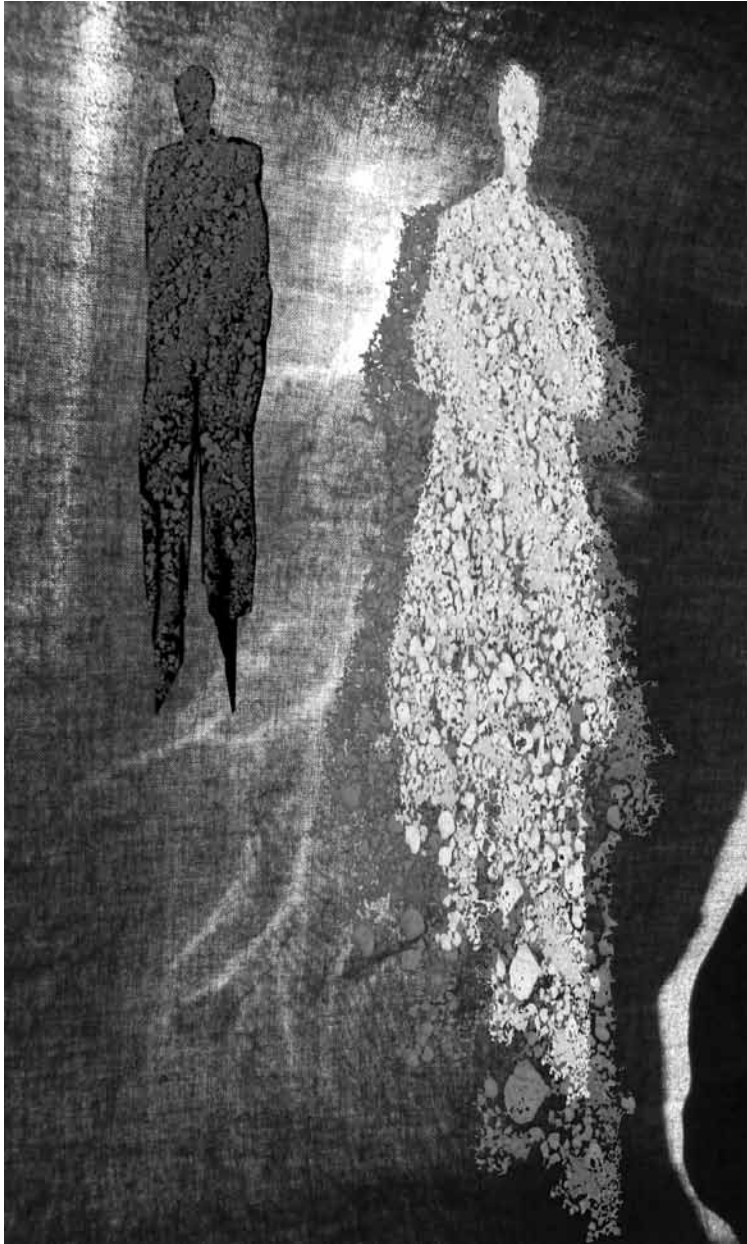

bulletin Střediska východočeských spisovatelů

číslo 64 ❖ ročník XVII ❖ 2021

Ilustrace: DVA Jana Wienerová

BLAHOPŘEJEME K JUBILEU MILANU KOŠAŘOVI

Ing. Milan Košář (25. 7. 46) je architektem, spisovatelem a malířem, žije v Pardubicích. Je členem Obce spisovatelů, Východočeského střediska spisovatelů a Obce architektů. Knižně vydal „Šunkafleky aneb vesnické panoptikum“ (humoristická beletrie) v Helios Pardubice 1999 a „Smrt v zastoupení,“ krimi povídky v nakladatelství Nava Plzeň 2007. V posledním období se intenzivně věnuje tvůrčí profesi architekta, za níž získal řadu ocenění. V roce 2017 vychází v nakladatelství Nero – net kniha MILAN KOŠAŘ – architekt a urbanista. V letech 2017–18 se spolupodílel na koncepci knihy „Pardubice dříve a dnes“ vydané Univerzitou Pardubice. V říjnu 2018 získal cenu Jože Plečnika za celoživotní přínos v oblasti architektury.

ZPOVĚĎ BEZDOMOVCE

Mezi svejma lidma jsem Karlos, ale říkaj mi taky doktore a jako bezdomovec to už táhnu přes tři roky. Za tu dobu jsem toho prožil ale možná víc, než za celejch sedmačtyřicet let předtím, takže z toho vidíte, že mně je něco přes padesát.

Né, že by byl tenhle život, co teď vedu, lepší než ten předtím, to určitě ne, ale svoje nesporný výhody má.

Nemusím pravidelně vstávat do práce, nemusím se nechat buzerovat od nějakýho šéfa a taky se nemusím nikomu zpovídat z toho, co jsem dělal nebo kde jsem byl. Když se ráno vzbudím, můžu se svobodně rozhodnout, co budu dělat nebo kam se pudu mrknout, na druhou stranu je to rozhodování skoro vždycky závislý na tom, kde se sežene něco k pití nebo kde dáváj něco k jídlu.

Tenhle život bez minulosti a budoucnosti ale má taky svoje pravidla, jenom jsou trochu míň složitý, než ty, co platěj v oficiální společnosti. Přesto nás, bezdomovce, označujou jako problémovou, asociální skupinu obyvatel, pro kterou neplatěj žádný pravidla, takže vidíte, že to je blbost! Já se rozhodně za žádnýho problémovýho asociála nepovažuju.

Celý moje jméno je Karel Vyhlídal, tak to mám zapsaný v občance. Vystudoval jsem gympl v Liberci, kde jsme tenkrát bydleli a pak dvouletou hotelovou školu, takže mám dokonce dvě maturity a slušně se domluvim německy.

Tím pádem mám mezi svejma asociálama určitou váhu a taky některý privilegia, kterejch bych se v normální společnosti nedočkal.

Po škole jsem pracoval několik let v hotelu Paládium v Mariánkách, pak jsem pingloval dva roky v Plzni a nakonec jsem šel do Prahy, kde jsem dělal dost dlouho v recepci hotelu Vítkov až do doby, kdy hotel zavřeli kvůli rekonstrukci. Uchytil jsem se pak v Čedoku, ale po reorganizaci jsem zůstal bez místa, což platí dodnes.

Snažil jsem se něco sehnat, ale po čase jsem toho nechal, pochopil jsem, že bez prachů a bez patřičných známostí se slušný místo nesežene, je to jen ztráta času. Toho mám sice dost, ale dá se určitě využít líp, než četbou inzerátů a běháním na pracák.

Asi rok jsem bydlel v ubytovně v Nuslích, ale když jsem dlužil čtyři měsíce za nájem, vyhodili mě.

Nějaký čas jsem pak měl docela nóbl bydlení, to když mě sbalila jedna bohatá panička a já jí za stravu, vošacení a slušný kapesný dělal pomyslený v posteli. Jenže to šlo vydržet nejvýš pár měsíců, pak, abych si zachoval zdraví, jsem se radši zdejchnul a na památku jí šlohnul zlatej náramek. Ten už ale skončil dávno ve frcu...

Přespával jsem pak po nádražích, v metru a v létě taky v parku na lavičkách. Za tu dobu jsem se naučil hodně novejších věcí a především jsem pochopil, že za každých okolností se musím spoléhat jenom sám na sebe.

Taky díky tomu mám už dneska celkem slušnej bejvák ve vopuštěném strážném domku vedle trati na Čerčany, kousek za Vršovickým nádražím.

Žádný nájem neplatím a před domkem mám dokonce pumpu s vodou. Chybí jen elektrika, ale sehnal jsem si starej lihovej vaříč a svítím svíčkama. Takže vlastně ani žádný bezdomovec nejsem, mám vlastní barák, přestože mi nepatří. Takovej jako já se moderně říká squatter, ale žijou ve větších tlupách, kdežto já žiju docela sám.

Zvyknul jsem si i na to, že kdykoliv projede vlak, třese se domek až v základech. Už bych bez toho ani neusnul a navíc aspoň přibližně vím, kolik je hodin, protože svoje hodinky jsem musel dát do zastavárny.

Proč vám to ale všechno vůbec povídám? Řeknete si možná, ztráta času, poslouchat nějakýho praštěnýho dědka, ale jednak žádný dědek nejsem, i když tak možná vypadám, holím se totiž málokdy a za další je fakt hodně divný, co jsem náhodou viděl.

Je to asi tak deset dní, co jsem se vracel z města do svého domečku, bylo krátce po půlnoci. Chodím totiž často pěšky z vršovického nádraží podle kolejí a tak jsem si všiml hodin na peróně, takže to vím přesně. Je to kratší, než z konečny tramvaje ve Strašnicích a navíc touhle dobou žádný vlak nejede.

Když jsem procházel pod mostem, zahlídl jsem nahoře zadní červený světla nějaký dodávky, která stála zrovna vprostředku. Napadlo mě, proč stojí o půlnoci zrovna na mostě? Pak se někdo nahnul přes zábradlí a já měl dojem, že se kouká přímo na mě. Ale vidět mě moh jen těžko, stál jsem ve tmě, a protože jednou

z hlavních zásad mého současného životního stylu je starat se jen sám o sebe, nečekal jsem na nic a šel domů.

Druhej den jsem si přečet ve Večerní Praze, že v kolejišti za nádražím Praha-Vršovice našli ráno tělo neznámého muže, kterého zřejmě zachytil vlak. Po jeho totožnosti policie pátrá.

Ty noviny mi každej den nechává zadarmo trafikantka z konečný tramvaje ve Strašnicích, protože v zimě za ni uklízím sněh. Ale to jsem trochu odbočil.

Čtu totiž nejradši černou kroniku a tak mě hned napadlo, jestli to nemůže nějak souviset s tím autem na mostě. V těch novinách psali, že mrtvej byl nalezenej v ranních hodinách a pokud vím, tak první vlak tudy jede až po pátý ráno, ledaže by jel nějakaj mimořádněj nákladák, ale to bych ho musel slyšet.

Tak jsem si řek, že se zajdu zejtra podívat na ten most, jen tak, jestli mě něco nenapadne.

Je to takovej starej železnej most a vede po něm silnice z Vršovic na Bohdalec a dál do Michle. Kus dál je postavenej most novej a po něm jezdí skoro všechno. Starou Bohdaleckou používá spíš ten, kdo to tady dobře zná a chce se vyhnout dopravní zácpě.

Když jsem vyšel nahoru na most a podíval se na koleje pode mnou, napadlo mě, že pád odtud dolů by asi přežil málokdo. Prošel jsem se po mostě po obou stranách tam a zpátky a hledal nevím co, až jsem to uviděl. Koušek od zábradlí, asi tak uprostřed mostu, ležela levá bota, co se jim říká botasky a byla skoro nová. Kdyby tam byla i pravá, určitě bych si je vzal, vypadala jen asi o číslo větší než mám já. Jenomže pravá nikde nebyla.

Sešel jsem dolů ke kolejím a prohledal to všude kolem, ale nenašel jsem už nic, kromě červenobílý pásky z umělý hmoty, odhozený do křoví vedle trati. Takovou páskou uzavírá policie prostor, kde se něco vyšetřuje, aby tam nelezli lidi. Takže toho mrtvého našli tady pod mostem.

Podle mě ho teda nesrazil vlak, ale někdo mu pomoh z mostu dolů. A přitom si nevším, že ztratil nahore botu. Možná ho shodili dolů už mrtvého, aby to zamaskovali. Podle mě to byla nejspíš vražda.

Myslel jsem na to celej den, i když mně do toho vlastně nic není a už jenom tím jsem se dopustil další chyby. Tu první chybu jsem udělal tehdy v noci, když jsem šel domů podle trati, tu druhou, když jsem se motal na mostě a našel tu botasku. Bůhví, kdo mě přitom viděl. Jenže to jsem v tý chvíli ještě netušil...

Možná byste měli vědět, že díky určitýmu postavení, který mám mezi svejma vrstevníkama, se ke mně dostanou důležitý informace většinou dřív, než ten, kdo je přináší.

Tak jsem se taky doslechl, že se po mně sháněl někdo, kdo nepatří ani mezi nás, ani mezi policii nebo její informátory. K mý velký směle mě nenapadla žádná spojitost mezi touhle informací a tím, co jsem zahléd v noci na mostě.

Nedošlo mi to ani ve chvíli, kdy jsem se vracel navečer do svýho domečku a na starý příjezdový cestě, kterou nikdo nejezdí, protože nikam dál, než k tý moji vile nevede, stála nějaká dodávka. Napadlo mě, jestli to není někdo od dráhy a začal jsem mít starost o ten svůj domeček. Pak jsem si řek, že ho vlastně udržuju v obytným stavu, takže by měli bejt rádi a odhodlaně jsem vešel na dvorek .

Hned jsem poznal, že se někdo vloupal dovnitř. Petlice i se zámkem byla vytržená ze dveří a visela jen na futrech, dveře byly přivřeny. Než jsem ale stačil cokoliv udělat, dostal jsem zezadu takovou ránu do hlavy, že se mně zajiskřilo před vočima a pak jsem se propad do hluboký tmy...

Nevím, jak dlouho jsem tam ležel, ale první co jsem uviděl, když jsem se trochu probral, byly černý mokasíny, který pokračovaly přes ponožky a povytažený kalhoty někam vejš, kam jsem zatím nedohlíd.

„Konečně se nám pán probudil“, zaslechl jsem něčí hlas a pak na mě někdo chrstnul kýbl studený vody. To mě probralo úplně a teprve teď jsem si uvědomil, že mám ruce svázaný v zápěstí a taky, že mě bolí hlava.

„Tak hele, starouši, aby mezi náma bylo jasno, sereš se do věcí, do kterejch ti hovno je a čumíš kam nemáš“, řek mi jeden z těch dvou chlápku,, a to by se ti pak mohlo stát, že ten tvůj bejvák nedopatřením shoří a to včetně tebe.“

„Takový lemplové, jako seš ty, bejvaj často nevopatrný, zvlášť při zacházení s lihovým vaříčem,“ dodal ten druhěj a významně si zapálil cigaretu.

„Ale my ti chcem dát ještě šanci, seš přece chytřej, když ti říkaj doktor, ne? Jako vohořelá mrtvola bys už další šanci dostat nemoh“, dokončil svůj monolog starší z obou chlápku.

Nemělo smysl s nima na tohle téma diskutovat, zvlášť né v mojí nevýhodný pozici, tak jsem jenom mlčky poslouchal.

Pak mi poměrně podrobně vysvětlili, co musím udělat a ještě mnohem podrobněji, co se stane, když to neudělám. Na závěr se mi ten mladší vymočil na nohy a potom oba odešli.

Když jsem slyšel, že auto odjíždí, odvážil jsem se přetočit tak, abych moh s pomocí loktů vstát, což se mi povedlo až napodruhý. Pouta na rukou jsem přeřezal vo nůž, kterej jsem si přidržoval mezi nohama. Až doteď to všechno šlo docela dobře, jak to bude dál, to se teprve uvidí...

Asi byste teď chtěli vědět, co to musím udělat, aby ze mě nebyla spálená mrtvola. Není to zas tak složitý.

Mám se na policii přihlásit jako svědek, kterej viděl, jak minulý úterý v noci zachytil vlak nějakýho člověka, asi toho, co vo něm psali v novinách. Šel jsem po

mostě a viděl, jak sbíhá dolů po náspu ke kolejím, zrovna když přijížděl vlak od Čerčan. A pak, když vlak přešel, jsem ho viděl nehybně ležet vedle kolejí. Sešel jsem dolů k němu a když jsem zjistil, že mu není pomoci, rychle jsem vzal kramle. Nic jsem nehlásil, bál jsem se vyšetřování a možnejch komplikací. Teď mě ale tíží svědomí, tak jsem radši přišel...

No a za to mě dva chlápci nepolejou benzínem a nezapálej a nechaj mě napokoji a možná mi daj i něco na přilepšenou. Uznejte, že to je celkem snadná volba, vlastně ani ne tak snadná, jako jednoznačná.

Jenomže mě tolik tíží svědomí, jak mi kladli na srdce ti dva chlápci.

Uměl bych je poměrně podrobně popsat a to číslo dodávky si taky pamatuju.

Takže co myslíte, že zejtra já, bezdomovec a asociál, budu policii povídat?

BLAHOPŘEJEME K JUBILEU VĚŘE KOPECKÉ

Věra Kopecká

Narodila se v roce 1951. Žije v Broumově. Pracovala jako učitelka matematiky.

Členka Obce spisovatelů a místopředsedkyně Střediska východočeských spisovatelů. Básnířka, překladatelka, fotografka, vydavatelka. Vydala více než 30 sbírek poezie, několik sbírek vyšlo v Polsku a na Ukrajině dvojjazyčně, některé básně byly otištěny v časopisech nebo sbornících v Bulharsku, Litvě, Rusku a na Slovensku.

20 let organizuje mezinárodní setkání básníků Dny poezie v Broumově a podílí se na organizaci mezinárodních malířských plenérů Za krásami Broumovska. Zúčastňuje se literárních festivalů a plenérů v zahraničí, kromě Polska a Slovenska také v Německu, Rusku a Řecku, a besed se čtenáři v knihovnách i se žáky ve školách.

Překládá poezii svých přátel z polštiny a ruštiny. Má vlastní vydavatelství, vydala více než 80 knih, především svých přátel, sborníků poezie a svých sbírek poezie.

Fotografuje, fotografie vystavovala na různých místech v Čechách, v Polsku a Německu, svými fotografiemi doprovází i vydávané knížky.

Na wikipedii: https://cs.wikipedia.org/wiki/Věra_Kopecká

CESTA ZPĚT

V čase
v němž se krása
zapovídá
kde v obrazech a básních
straší
přízraky
hastroši v polích
hrubost násilí
kam jsem to zabloudila?
Vystavovat
vulgární prodejnou
nahotu
a exkrementy
jako výtvarná díla?
Bezmoc a závist
zlobu nenávisti
jako poezii?

Hledám cestu zpět
z tohoto smetiště

PŘIZNÁNÍ

Nehledám hory
abych se dívala
z výšky do údolí
na lidičky
Jenom sluneční květy
mě jako včelu vábí
a ze svých radostí
rozdávám
i ze svých ran
a strastí

PŘEDJAŘÍ

Když první sněženky
vyhánějí ze zahrad sníh
odkládám vzpomínky
a nové lásky vyhlížím
Ve střepinách ticha
svítá den
rozdává karty
rozehrává hru
a hráči
touží po výhře

V ONĚMĚNÍ

Marně čekám na příslib
řeka sevřená v březích
a přece stále věřím

Jdou spolu tmou
kde ještě měsíc schází
kde jenom dech
druhého doprovází

Před sebe sama
házím hrách
a zemi zebe chlad

On do slz tál
a při tom se usmíval
pod rukama mu vybuchoval
cizí vesmír

Pak zůstala jsem stát
v oněmění
Zazářily hvězdy očí

Jana Wienerová – ZJEV

PŘEDSTAVUJEME NOVOU ČLENKU SVČS LUCII MOKROU

Lucie Mokrá narozená 23. 5. 1975 trvale žije s manželem, dvěma syny, třemi psy, dvěma kočkami, želvou a chameleonem v Bylanech u Chrudimi. Je členkou literárního uskupení Hozený klobouk, jehož zakládajícími členy jsou: literát a výtvarník Ivan Baborák, básnička Vanda Vávrová, básník a prozaik Jiří Alexa a básník Jiří Rybyšár. Svoji tvůrčí činnost začala vtipný mi mikropovídkami z rodinného života, které se staly jistým fenoménem na sociální síti facebook. Následně začala psát i poezii a společně s výtvarnicí Jitkou Píšovou a fotografem Luďkem Vojtěchovským vydali dvě společná dílka, drobné knížky, obsahující jejich tvorbu. Samostatně Lucie měla dvakrát večer autorského čtení v rámci pravidelných večerů Pod klenbou v Krajské knihovně Pardubice. V současné době pracuje na autorské sbírce.

Lucie Mokrá

***

Blesk je
Když obloha
Rozletí se na tisíc
Střepů
A každý jediný
Má v sobě
Zrcátko
Co srnky ukazují
V útěku

Plachost z vědomí
Že napříč přetnuto
To, co je tu
Navěky

***

Dotýkám se zvuku ptačího zpěvu
Pomyslně
Pohybem ruky tak
Lehkým
Že když střetne se s pírkem
Sýkorky
Slyším křupnutí
Mých kloubů

Večerní koncert
Očistný
Něžný
Dokonalý

Hlavně bez potlesku
O ten tu nikdo
Nestojí

PŘEDSTAVUJEME NOVOU ČLENKU SVČS MARTINU MOUSEOVOU

Martina Mouseová je současná česká spisovatelka, její romány se odehrávají v současnosti, která je většinou silně ovlivňována minulostí nedávnou i staletí vzdálenou. V příbězích se objevují detektivní zápletky, napětí, tajemství i spiritualita. Hlavními hrdinkami jsou ženy, které se od okolního světa něčím výrazně odlišují a které musí svoji výjimečnost uchránit. Děj knížek se odehrává v České republice, ale také ve Vídni, v Paříži i v Rusku. Autorka se ve svých příbězích inspiroje atmosférou, přírodou i historií Pardubického kraje, především podhůřím

Železných a Orlických hor.

Prvotinou Martiny Mouseové je román TAMARA, jehož hlavní hrdinkou je mladá lékařka pocházející z Ruska, ta zjišťuje, že její rod už po staletí ukrývá obrovské tajemství. Druhou knížku COSMETIC VALLEY je možno označit za profesní román, hlavní hrdinkou je nadaná vědkyně, která se snaží prosadit se ve složitém světě vědy. Třetí knihou Martiny Mouseové je spiritualisticky laděný příběh s detektivní zápletkou s názvem DESPERÁTKA. Další knížka ÚTĚK se zabývá problémem domácího násilí umocněného náboženským fanatismem. Pátá autorčina kniha s názvem VALERIE je volným pokračováním její prvotiny TAMARA. Děj této knížky se z Ruska počátku minulého století přesouvá do současné Paříže. Celou dějovou linií se prolíná jedno velké rodové tajemství i náznak nadpřirozena. V současné době Martina Mouseová dokončuje svoji šestou knížku s názvem ZÁMEK, jejíž detektivně laděný příběh je situován do skutečného barokního zámku stojícího v podhůří Železných hor. Další příběhy se těsní v autorčině paměti a s velkou netrpělivostí očekávají den, kdy budou přetvořeny do knižní podoby.

Knihy Martiny Mouseové vycházejí v tištěné i v elektronické podobě.

Více na webu <https://mouseovamartina.wixsite.com/website>

Martina Mouseová dlouhodobě spolupracuje s recenzentkou Hanou Wielgusovou, která autorčiny knihy hodnotí.

„Romány Martiny Mouseové rozhodně stojí za povšimnutí a jenom dokazují, jak si autorka umí pohrát s tajemnými místy, záhadami a spiritualitou, a přitom neztratit svou úroveň, ať už díky znalostem dějinných souvislostí a míst, či tvůrčímu talentu.“

Hana Wielgusová

redaktorka Knihy Dobrovský

UKÁZKA Z KNIHY MARTINY MOUSEOVÉ S NÁZVEM DESPERÁTKA

Filip v místnosti nebyl a nebyly tam ani jeho věci.

„Kde je? Taky hned odešel?“

Uslyšela, že se v domě někdo pohybuje.

„Asi šel do koupelny.“

Oblékla si župan a vykoukla na chodbu. V koupelně ani na záchodě se nesvítilo. Ke svému překvapení ale uviděla, že jsou otevřené dveře do sklepa. Ve sklepe bylo rozsvíceno a někdo tam chodil!

„Co tam dělá?“ rozběsnila se Greta.

Potichoučku se vrátila k posteli a z nočního stolku si vzala svůj malý revolver. Ruku, ve které zbraň držela, si zastrčila do kapsy županu a znovu se nehlučně plížila ke sklepu. Byl tam! Viděla ho hned, jak otevřenými dveřmi nakoukla dovnitř. Stál u skříně a prohraboval se harampádím, které tam zbylo po původním majiteli.

„Co tam, prosím tě, děláš?“ promluvila na něj z bezpečné vzdálenosti dvanácti schodů.

„Á, paní domu se probudila. Jen nevím, jestli teď přišla Monika Mikulášková nebo Greta Štaudová. Nebo dokážeš být obě zároveň? Řeknu ti teda, je to slušná schizofrenie. Anebo klasika? Jackyl a Hyde?“

Greta překvapením oněměla.

„Myslela sis, že jsem tě nepoznal? Tak to byl velký omyl. Poznal jsem tě hned, jen jsem ti nechtěl to tvoje vystoupení kazit,“ pokračoval výsměšně.

„Ptala jsem se tě, proč se hrabeš v těch starých krámech!“ dokázala konečně promluvit.

„Ále, hledám kameny,“ odpověděl ledabyle a dál se přehraboval ve skříní.

„Jaké kameny?“ nechápala vcelku upřímně.

„Dost vzácné a dost drahé kameny. Hledám naše rodinné diamanty. Neskutečně drahé diamanty, které nám nějaký zmetek před devadesáti lety ukradl. Také ukradl zlaté šperky, ale ty jsou už dávno rozebrané a roztavené. Mluvím o těch špercích, které jsi ty prodávala Abelisovi.“

Začal se hlasitě smát.

„Teď jsi asi dost překvapená. Myslela sis, že o tom nikdo neví, že ano? Ale to je velký omyl, moje milá. Já to vím všechno!“

Nechal skříně skříní a přešel pod schodiště.

„Pořád nechápeš? Rád ti to vysvětlím. Všechno to vím od svého vzácného pradědečka Artura Scheberta,“ chvíli s radostí sledoval její překvapení a pak pokračoval, „ano, já jsem Schebert! Moje matka byla Schebertová. Pradědeček na své zlato celou tu dobu čekal! A když se konečně po dlouhých devadesáti

letech znovu objevilo, nenesl ho nikdo jiný než Greta Štaudová. Potomek rodu zlodějů a vrahů!“

Greta rozčilením nemohla ani dýchat.

„Pradědeček tě sledoval už před lety, když jsi Abelisovi nesla první díl zlata, ale nemohl nic dělat. Neměl tehdy nikoho, kdo by mohl zasáhnout. Já jsem se právě nemohl uvolnit. Byl jsem totiž na pár let v lochu. Ale teď už jsem volný a jsem tady, abych zajistil satisfakci. Satisfakci za to, že bohatá firma Artura Scheberta zkrachovala. Satisfakci za to, že moje nádherná matka, která se narodila jako Schebertová, nežila v luxusní vile na břehu moře, ale svůj život prožila v malinkém temném bytě na Žižkově. Za to, že si ji nevzal bohatý bankéř nebo právník, ale věčně opilý policajt Hanzlík. Za to, že se nemohla bavit vyjíždkami na koni nebo odpočívat na své jachtě, ale musela pracovat jako kuchařka v zaplivané hospodě,“ svým proslovem se víc a víc rozohňoval a v závěru už řval.

Dvěma dlouhými kroky se vrátil ke skříni a prudkým pohybem ruky smetl obsah jedné police na zem.

„Musí tady být! Sakra!“ zařval, „rozložím tuhle barabiznu na kousky, ale najdu je! A když je nenajdu tady, tak budu hledat v tom tvém luxusním domě na náměstí. Budu je hledat tak dlouho, dokud je nenajdu!“ běsnil.

Greta vytáhla z kapsy revolver a namířila na něj.

„Vypadni,“ řekla překvapivě klidným, ale nebezpečným hlasem, „nevím, co to meleš za nesmysly. Asi jsi opilý nebo zdrogovaný. Víš ale, co teď uděláš. Pomalu vyjdeš ze sklepa, projdeš chodbou, opustíš tento dům a už se nebudeš vracet!“

„Výborně!“ smál se hystericky, „jsi Štaudová, to je jasné. Žádná ustrašená chudinka, ale tvrdá holka. To jsem věděl vždycky!“

„Vypadni!“ opakovala.

„Nemysli si, že když na mě zamíříš touhle svojí pistolou, tak se tě budu hned bát. Stejně bys mě nezastřelila. Beztak s tím neumíš zacházet!“

„Na střelnici chodím dvakrát do měsíce. Ale máš pravdu, nezastřelila bych tě. Proč taky? Co bych pak dělala s tvou prašivou mrtvolou. Jen ti prostřelím nohu. V sebeobraně, samozřejmě. To mi uvěří každý soudce. Ale ty budeš nadosmrti mrzák!“

„Nevěřím ti ani slovo! Neodvážíš se vystřelit!“

Vrátil se ke skříni a začal vyházovat další věci.

Greta zamířila těsně vedle jeho nohy a vystřelila. Kulka se odrazila od podlahy a zaryla se do stěny.

Filip strnul.

„Kdyby ses pohnul, tak máš po noze,“ řekla tiše, „a teď vypadni.“

„Ne, moje milá, tak jednoduché to se mnou mít nebudeš! Chci zpátky naše kameny a za zlato mi zaplatíš. Do posledního gramu mi ho zaplatíš! Myslíš, že nevím, kde jsi vzala na tu svoji skvělou firmu, luxusní dům, auták i na tuhle

barabiznu! A navíc tvůj nový obličejík! Ten musel stát jmění!“ už zase na ni řval, „to všechno ti zaplatila naše rodina! A já to chci zpátky!“

Greta se s největším vypětím přinutila promluvit klidně: „To, co říkáš, jsou nesmysly. Nic z toho není pravda. Ty teď odejdeš, nebo ti prostřelím nohu. Můžeš si vybrat kterou.“

„Nevystřelíš na mě,“ začal se ošklivě smát, „přlíš mě miluješ! Ty bys mi neublížila. Já to vím a ty to taky moc dobře víš!“

Otočil se k ní zády, přistoupil k bedně, která stála vedle skříně, otevřel ji, začal se v ní přehrabovat a přitom posměšně zpíval: „Ach, ta lááááaska, lááááaska nebeskáááá.“

Ruka, ve které držela revolver, Gretě mimovolně poklesla. Věděla, že Filip má pravdu. Nedokázala by mu ublížit. Jemu ne!

Dobře to věděl. Naprosto bez obav prohledával sklep, a to, že na něj míří pistolí, ho vůbec nezajímalo.

„Zmizni, pacholku zlořečený, sic tě krutě ztrestám,“ zařvala náhle Greta nepřirozeně hlubokým hlasem.

Vyplašeně se chytla za krk. Nechápala, co to řekla za divná slova a jak ze sebe mohla vydat tak příšerný hlas.

Filip strnul a poprvé se na ni podíval vyděšeně.

„Á, madam začala mutovat!“ komentoval její hlas posměšně, ale jeho oči byly ostražitě, „asi začínají bláznit hormony, že? No, na každého jednou dojde. Ty jsi byla ve vývoji zpomalená už na základce, tak asi teprve teď přicházíš do puberty!“ halasil, ale bylo na něm znát, jak je nervózní.

V tu chvíli začalo světlo na stropě problikávat a Greta měla pocit, jako by se ochladilo.

„Vypadni!“ řekla potichu svým obvyklým hlasem.

„Půjdu,“ rozhodl se nečekaně, „nějak se mi tady přestává líbit! Ale to, co jsem řekl, platí. Do posledního slova!“

Filip začal stoupat po schodech nahoru. Když byl na pátém schodě, tak mu uklouzla noha. V posledním momentě se dokázal chytit zábradlí a udržet rovnováhu. Greta se s ním nechtěla na schodišti setkat, proto ustoupila do chodby. Pořád se jistila. Stála čelem k němu a mířila na něj revolverem. Na devátém schodě nečekaně zavravoral a jen díky tomu, že se držel zábradlí, nespadol.

„Sakra, co se to tady děje!“ zavrčel vztekle.

„Vždycky jsi byl nemehlo, Filipe Hanzlíku,“ zasyčela na něj posměšně, když procházel kolem ní.

Neřekl ani slovo, zlostně nahrbil záda a rychle odcházel.

LITERÁRNÍ ČÁST

JANA WIENEROVÁ

V království Božím

se nejmíc nadřou malí andělé:
po ránu čistí koberec a perou ložní prádlo,
prostřou a podávají voňavý čaj,
chléb s máslem, modlitbu a prášky.
Vaří, pečou, přinášejí nákup.
Smí usnout, když spí velký anděl.
Tomu pomalu, ale vážně
pelichají křídla. Už ho neunesou.
Malý anděl podává berle a slova,
když spadnou na sešlapanou podlahu paměti.
Vznášejí se jen slova díky a někdejších básní.
Vše ostatní je dostatečně těžké.
V království Božím

se nejmíc nadřou malí andělé.

ZMAR

Už dlouho rozkročený
už dlouho sám
s prázdnotou uvnitř

Tak rád by sevřel
rameny svými
večerní šepot
či denní smích

Tak dlouho rozkročený
tak dlouho sám
s průvanem uvnitř

Dlouhým bezdomovím
zledovatělý
popraskaný
bez lidí dům

NA CYKLOSTEZCE

Od obzoru k obzoru hluboký prostor
modrou kolmicí vztyčený
k nádechu-výdechu na úzké cestě

Výška prošípená jarním vábením
prostrížená ptačím průletem
sešitá syrovou vůní

Dennodenně stínáme beznadějký
V louce tryskají drobné vulkány
A krtci zkoumají vesmír

STRÁŽCE SVĚTLA

KATEŘINA HÁJKOVÁ

Vzala za kliku, ozvalo se zavrzání a zrezivělá branka se otevřela. Martě se naskytl pohled na hřbitov potemnělý přicházejícím soumrakem. Se změnou času, která proběhla před necelým týdnem, se dny začaly neúprosně zkracovat, aby daly prostor dlouhým večerům a ještě delším nocím. Ačkoliv tedy bylo teprve něco po páté, slunce již zapadlo za obzor a odkudsi z neznámých hlubin začaly vylézat na povrch tmavé stíny. Martina fantazie pracovala na plné obrátky. Navzdory tomu se ale kupodivu nebála. Na hřbitově panovala klidná, ba možná dokonce přátelská atmosféra. Hroby byly ozdobeny svítilnami s plápolajícími svíčkami, jež toto jindy poměrně pochmurné místo zahřívaly láskou těch, kteří je přinesli, aby uctili své drahé zemřelé.

Byl konec října a s ním se každoročně pojí vzpomínání na ty, kteří nás opustili. I Marta na někoho vzpomínala. Na prarodiče, s nimiž strávila krásné dětství, pohodové dospívání a pár let nádherné dospělosti. Oba doprovodila společně s rodiči, sestrou a strýcem až na konec jejich životní poutě. Milovaná babička dokonce naposledy vydechla doma, ve vlastní posteli. Martě bylo 30 let, měla práci, o které vždycky snila, manžela, kterého milovala, rodinu a přátele, za něž by dala do ohně ne jednu, ale obě ruce. Ke štěstí jí prakticky nic nechybělo a ona musela konstatovat, že byla po všech směrech skutečně spokojená. Prarodiče jí ale neskutečně chyběli. I když to bylo již mnoho let, co ji opustil nejprve dědeček a potom i babička, stesk nad jejich ztrátou cítila pořád stejně – ačkoliv samozřejmě za tu dobu otupěl zubem času a postupně se přetavil v lásku a vědomí toho, že díky této lásce jsou vlastně stále s ní – že je má ve svém srdci, odkud nikdy neodejdou a nikdy ji doopravdy neopustí.

To všechno věděla, některé dny ale byly vzpomínky na ně natolik živé, že zase měla pocit, že se v jejím nitru otevřela ta propastná díra nicoty a prázdnoty, kterou pocítovala bezprostředně poté, co zemřeli, a chvílemi si dokonce myslela, že ji už nikdy nebude schopna naplnit. Naplnila ji – tím, že babičku a dědečka měla stále v mysli, jako kdyby byli živí a smáli se na ni svým laskavým a láskyplným úsměvem. Cítila z nich to teplo a světlo, které vyzařovali jak za života, tak i odkudsi po smrti – nevěděla odkud, ale věděla, že odněkud ano. Marta věřila na život po smrti a na to, že se všichni, kteří se milují, po tom, co světlo života zhasne, zase shledají, protože se rozsvítí světlo jiné a zemřelý tak jen nastoupí na další etapu, další cestu – věčnosti.

Z úvah ji vytrhlo zavrzání branky. Otočila se a spatřila muže šourajícího se pomalu po cestičce vedoucí od vchodu na starý hřbitov nahoru do mírného kopcečka mezi hroby. Mířil k ní. Chůzi měl nejistou, co noha nohu mine, chvílemi to vypadalo, že zabrkne, spadne a už se nezvedne. I přesto ale šel stále dál. Nějak

podivně neohroženě, snad možná i trochu zarputile a zatvrzele. Navzdory shrbeným zádům, pokleslým ramenům a vetché postavě působil zvláště majestátně. Marta se v duchu pousmála podivnému nutkání sklonit před ním hlavu a vzdát mu tak úctu. Proč? Vždyť ho vidí poprvé v životě. Hlavu neznámého zdobila pomačkaná černá čapka, která mohla být stejně dobře čepice jako obnošený klobouk, jehož konstrukce se vlivem častého nošení téměř zbotčila. Celý ten muž vypadal tak nějak opotřebovaně, jeho obrysy se podivně rozpíjely do stran, jako kdyby kontury jeho existence nebyly jasně ohraničené. A přesto byl přímý, rozhodný a sebejistý. Sálala z něj obdivuhodná životní síla a vůle jít dál, nepolevit a pokračovat v údělu, který není vůbec snadný, ale je jeho.

Marta chodila na hřbitov za babičkou a dědou docela často. Alespoň jednou týdně – každou neděli, s maminkou a sestrou. Neznámého tady ale ještě neviděla. Vůbec ho neviděla ve městě. A byla si jistá, že takového muže by si všimla. Byl úplně obyčejný a zároveň velmi výrazný. Plný kontrastů a protikladů. Jak bylo možné, že tohle všechno odvodila na první pohled? A navíc z dálky? I když, z takové dálky to zase nebylo. Neznámý se k ní šouravým krokem blížil. Rozhlédla se. Ze strany na stranu. Byla sama. Na hřbitově. Snášel se soumrak. A ten muž byl blíž a blíž. Měla by se bát? Možná. Ale nebála se. Byla to chyba?

„Zdravím, mladá paní,“ prolomil neznámý hrobové ticho.

Byl už docela blízko ní – tak, že ucítla jeho pach. Každý má nějakou charakteristickou vůni – to, jak je tělo cítit dříve, než se namydleme a navoníme. Z toho muže cítila stáří, únavu, trochu zatuchliny a zvětralý alkohol. Ale hodně zvětralý. Jestli se napil, bylo to už moc dávno. Jak dávno?

„Dobrý večer,“ odvětila a trochu se ošila, když ucítla jeho blízkost.

Možná to přehnal a došel až moc dopředu. Instinktivně ucouvla – neměla ráda, když někdo narušoval její osobní prostor.

Jako kdyby to vytušil: „Omlouvám se, dámo, už jsem starý, trochu se motám a občas neodhadnu svoje pohyby,“ vykašlal ze sebe.

Hlavu držel pořád tak, aby mu nebylo vidět do tváře. Bylo to záměrné? Nebo se jí to jen zdálo? A potom si všimla, co třímal v ruce. Zřejmě na hřbitov zavítal ze stejného důvodu jako ona. Navštívit své drahé zesnulé. V pravé ruce totiž nesl svítilnu – ale velmi podivnou. Mohla si ji prohlédnout, protože ji zvedl do výše jejich očí, zřejmě aby se lépe orientoval a nevrazil do ní. Byla to obyčejná velká řepa. Vydlabaná, obmotaná kovovým řetízkem, za nějž ji držel, a osazená hroudou žhavého uhlí, které z ní sálalo tajemně nažloutlým světlem.

„Copak takhle sama na hřbitově, takhle z večera?“

Pořád se nebála, šel z něj podivný klid.

„Jdu navštívit prarodiče,“ odvětila a vzápětí se zasmála tomu, co řekla. „Tedy pardon, ne navštívit. Jdu jim položit na hrob svíčku a tenhle věneček, který jsem

vyrobila,“ ukázala na lampičku se svíčkou v jedné a na vlastnoručně zhotovený věneček ze suchého listí a kaštanů v ruce druhé.

„Pěkné, pěkné, to budou mít jistě radost,“ dodal a jeho slova ji nevysvětlitelně zahřála. Přímo u srdce.

„A co tu děláte vy? Také jdete někoho navštívit?“

Usmál se. Byl to spíš takový sebeironický úšklebek. „Já jdu navštívit tak nějak všechny, paní. Mám tu hodně co na práci. Udržovat světlo totiž není žádná legrace.“

„Nikdy jsem vás tady neviděla,“ uvažovala nahlas a vlastní upřímnost ji až vylekala. Jemu to ale očividně nebylo nepřijemné.

„To víte, zdržuji se zde vždy jen koncem října. Svítím na cestu. Všem, co to potřebují,“ a ukázal levou rukou na svítilnu, kterou třímal v té pravé.

„Dělám to už tak dlouho, že ani nevím, kde všude jsem byl a nebyl. U vás ale světla není tolik potřeba. Pepa a Míla jej mají, kolik potřebují. Díky tomu nikdy nebloudí. Na rozdíl od jiných.“

Cože to řekl? „Prosím? Pepa a Míla?“

Rozbušilo se jí srdce. Josef a Miloslava. To byli její prarodiče! Jak je mohl znát?

„Ale paní, neberte mě tak moc vážně. Jsem jen starý popletený nemotora, který někdy plácne, co by neměl. Moc na to nemyslete, ale vězte, že babičku a dědu vaše světlo hřeje, ví, že jste s nimi. Vy i celá vaše rodina. A teď už běžte, snáší se soumrak, brzy bude tma a já tu mám ještě hodně práce.“

Mrazilo ji v zádech, poléval ji chlad, pořád se ale nebála. Jak to? Nějak se jí od toho starého muže nechtělo.

„Děkuji vám, tak přeji pěkné pořízení a třeba se ještě někdy uvidíme.“

„Třeba zase za rok, na Dušičky,“ odvětil s tajemným úsměvem a zahrnul do řady hrobů, kde babička a děda neleželi.

Takže se jejich cesty rozdělily. Marta došla až k místu, kde ležel hrob babičky a dědy. Položila na náhrobní desku věneček, vedle něj lampičku. Odšroubovala vršek, vyndala svíčku, zapálila ji zapalovačem, který vyndala z kapsy bundy, a vložila dovnitř lampičky. Pohládila hrob a poslala mu vzdušný polibek. Měla hotovo. Narovнала se a rozhlédla se kolem. Nikde nikdo. Tajemného neznámého neviděla. A přeci cítila, že není sama. Kotníky jí olizovala mlha, která na hřbitov vkročila s přicházející tmou. Neznámý měl pravdu. Připozdívá se, měla by jít domů. Cestu má ještě poměrně dalekou. Vrátila se stejnou pěšinkou, kterou sem přišla. Když procházela rozvrzanou rezavou brankou, naposledy se ohlédla. Všude plno světýlek, ticho a klid. Takhle by mělo vypadat důstojné místo posledního pozemského odpočinku. Byla spokojená. Zavřela branku a vydala se k domovu.

Přemýšlela. Kdo byl ten tajemný neznámý? A potom si vzpomněla na starou irskou pověst o opilci Jackovi, který dvakrát obelstil ďábla. Když zemřel, Bůh jej za jeho hříchy odmítl vzít do nebe a ani ďábel jej nechtěl přijmout do pekla

za to, že ho několikrát přechytračil. Jack byl tak odsouzen k věčnému bloudění a aby alespoň viděl na cestu, daroval mu ďábel hroudu žhavého uhlí, jíž si mohl posvítit. Jack vzal velkou řepu, těch bylo tehdy v Irsku plno, vydalabal ji a zhotovil si tak svítilnu. Vložil do ní hroudu a vydal se na cestu. Staří Irové věřili, že Jack svítí na cestu duším zemřelých a že jeho světlo ochrání živé i mrtvé před vším zlým. S irskými přistěhovalci se pověst i tradice vyrábět řepové svítilny dostala do Ameriky. Zde ale byla dostupnější dýně, proto nahradila řepu. Tato tradice položila základy dnešního Halloweenu, jehož vlivy se dostávají i do Česka. I na našem území se od nepaměti věřilo, že konec října je časem, kdy se svět živých a mrtvých prolíná a spojuje.

Potkala Marta na hřbitově starého Jacka? Šel posvítit duším zemřelých, kteří chtějí navštívit své blízké na zemi, aby viděli na cestu a věděli, kam se mají vrátit? Dodává světlo a odvalu těm, na které nikdo nemyslí? Proto říkal, že Pepa a Míla více světla nepotřebují, že je mají dost? Protože na ně jejich pozůstalí pořád myslí? Zahřálo ji u srdce. Setkala se se strážcem světla. A zjistila, že babička a děda se mají dobře. Usmála se. Vyndala z kapsy klíče a zachrastila s nimi v zámku. Zpáteční cesta utekla – byla doma. Těšila se na manžela. A na to, že zapálí svíčku, aby společně vzpomínali na drahé zemřelé. A také na starého Jacka, který jim tam někde venku svítí na cestu.

(Povídka ze sbírky Světlo naděje, která vychází v nakladatelství OFTIS v Ústí nad Orlicí)

OLGA NOVOTNÁ

Překročit hranice vlastního těla
kráčet ještě dál
do země Naděje
a jít ještě dál
vstoupit do srdce
a nehloubat
jen naslouchat zvonu času
být na čekané
zrakem jen očima hledat
jestli se mihne
pravý moment početí

Vyrostly hranice
bez vrat bez úniku
jsou kolem a dusí
co bude dál
co je dál na obzoru
kde modré nebe hladí brázdy
kam už nemůžeme
kde je ten
který vysvobodí lid
možná ještě v první třídě
možná vědec letitý
možná se slituje Bůh
a pošle zázračného Syna
čekám ho ve skrytu dechu a úst

REPARÁT

Není asi na škodu, když si správný lékař důkladně vyzkouší roli pacienta a strážce zákona provede v mládí nejednu výtržnost. Správný učitel by si měl tudíž na vlastní kůži vyzkoušet také reparát. Díky tomu se dovede mnohem lépe vcítit i do těch žáků, kteří zrovna neexcelují. I já jsem měla to štěstí, že jsem se mohla s touto problematikou seznámit dosti zblízka.

Bylo to v deváté třídě základní školy. Osm a půl roku žila jsem si jako premi-antka. Úspěšně jsem složila zkoušky na jedno z nejprestižnějších gymnázií v zemi a pomalu se chystala na prázdniny. A právě tou dobou se odehrála dramatická porada pedagogického sboru, o níž jsem neměla tušení. A to jsem se prý stala jednou z jejích výrazných aktérek. Tou nejdůležitější osobou však byla paní učitelka Katka. Ona mladá dáma měla i příjmení, ale to se v podstatě nepoužívalo. Místo něj fungovala hezká řádka nepěkných výrazů, které bych šířila nerada... Zůstaneme tedy raději u varianty Katka. Katka učila tělocvik a zeměpis. Obojí dosti krátce. Stala se asi jediným pedagogem, jehož náš dobrotivý pan ředitel vyhodil. Ale tato událost se mnou již nesouvisela. O jejím působení v rámci zeměpisu nemohu z osobní zkušenosti nic říci, jelikož jsme měli učitele jiného. Na její proslulý tělocvik jsem ovšem to štěstí měla. Po jejím příchodu se na naší základní škole rozmohly ve velkém čtyřky i osvobození z tělocviku. Když na čtyřku aspiroval i můj všestranně sportovně nadaný bratr, začalo nám to doma být už poněkud podezřelé. Rodiče jej podrobili křížovému výslechu a on se odvolával na známky z pár desítek testů... Písemné prověrky byly však jen jednou z oblíbených didaktických metod této pedagožky. Paní učitelka Katka se s plným nasazením snažila ukázat všem zúčastněným, že tělesná výchova rozhodně není předmětem odpočinkovým...

Každý žák měl v podstatě povinnost splnit všechny disciplíny, jež se na fakultách tělesné výchovy a sportu v naší zemi zkoušely. Limity pro jednotlivé známky byly neúprosné. Pokud dítě v nějaké disciplíně zaostávalo, mělo z ní tolik známek, kolik získalo prakticky ve všech zbývajících předmětech. Katka chtěla asi onu neobratnost známkovat tak dlouho, dokud se nestane obratností. Z nějakého důvodu se však sportovní zdatnost jejích svěřenců vůbec nezlepšovala... Zato počet traumatizovaných jedinců, sverepě odmítajících pohyb, rapidně vzrostl.

Měla jsem štěstí, že mne Katka neučila sportu déle. I ten půlrok bohatě stačil... Vynikala jsem v leccems, většinu sportovních disciplín však vyjímaje. Když se ve třídě začala rojit uvolnění z tělocviku jako houby po dešti, moje sportovně laděná povaha odmítla obdobně odpadlický postoj. Maminka, někdejší juniorská přebornice v orientačním běhu, se zaradovala. Právě běh na delší trať přinesl mi

totiž od Katky nejednu nedostatečnou. Rozhodla jsem se tedy z boje neutéct, ale zahájit tréninkovou ofenzívu. Pravda, postavu mám sice velmi lehce atletickou, ale po pár desítkách metrů běhu stávám se těžce astmatickou. Urputným tréninkem v jakémkoliv počasí uhnala jsem si namísto výborné z obávané disciplíny pouze oboustranný zápal plic. Dohnat učivo v ostatních předmětech jsem po nemoci zvládla hravě, ovšem doplnit si chybějící známky z tělesné výchovy nikoliv...

Když jsem později vyslechla průběh oné pedagogické rady, došlo mi, že nebýt zastání, jehož se mi dostalo od ostatních učitelů, mohly mé poslední „základní školské prázdniny“ vypadat úplně jinak... Katka mne totiž odmítala klasifikovat.

„Nemá dostatek známek, za celé pololetí jich tu mám pouze pětadvacet!“ argumentovala na svou obhajobu a mávala ostatním před očima svým notesem. „Známku dostane, až si vše doplní, v opravném týdnu.“

„Paní kolegyně, vždyť je to premiantka naší školy, je přijatá na gymnázium, nebudeme ji tu v srpnu zkoušet s repetenty!“ bránila mne třídní.

„Právě proto, nechci jí zkazit vysvědčení. Takže ji dozkouším v srpnu,“ odmítala ustoupit tělocvikářka.

Pan ředitel se – jakožto jemný umělec – málokdy projevil tak neoblomně jako tehdy. Vzhlédl prý během porady dokonce od svých skic a – pohledem zanořen do Katčina notesu – pravil: „Kolegyně, máte dvě možnosti, buď jí dáte tu dvojku, co jí z té záplavy známek vychází, anebo ji budete celé prázdniny na ten reparát připravovat.“

A těmito slovy a oním vysvědčením, pokaženým dvojkou z tělocviku, mi zachránil prázdniny, a zřejmě i zdraví, nechci totiž vůbec domýšlet, jak by trénink s Katkou dopadl...

TĚLOCVIKÁŘKA

Pro ty, kdož znají mou životní kapitolu s názvem Reparát, a tudíž si dovedou představit, co pro mne po takové zkušenosti hodiny tělesné výchovy znamenaly, bude následující kapitola doznáním značně překvapivým...

Člověk je obvykle schopen překonat ledacos, a tak jsem i já hodiny tělocviku v deváté třídě základní školy přežila a po prázdninách jsem nastoupila na vztoužené gymnázium. Budiž chvála takovým tělocvikářům, jakým byl náš pan profesor. Profesor Koloušek dokázal napravit poměr ke sportu snad u všech svých svěřenců. Ať jsme byli podobnými nedouky v jeho branži, jako byla například Katka z naší základní školy, traumatizování sebevíc, jeho přístup dokázal nemožné. Zatímco na základní škole se v době Katčina působení vyšplhal počet žáků uvolněných z tělocviku ke statistickému rekordu, v jeho třídách se jednalo o pojem zcela neznámý.

„Tak ten volejbal nehraj, když ho nemáš ráda. A koukej cvičit to, co tě baví!“

Profesor Koloušek zastával názor, že tělesná výchova není prostor k šikaně studentů či k trápení jedinců pro daný typ sportu nenadaných. Jeho postoj byl pro mnohé z nás tudíž revoluční. Do tělocvičny se pod jeho vedením vraceli i studenti, kteří dávno cvičební dresy ze svého šatníku vyřadili. Po pár letech vlastní pedagogické praxe jej stále nepřestávám obdivovat. Profesor Koloušek se nebál svěřit nám klíče od všech míst ke cvičení určených, přesto působil dojmem, že ví, kde se nacházíme. V naší třídě učil tělocvik dívky. Skupinka patnácti děvčat se tak obvykle rozdělila na tři i více podskupin. Část se věnovala míčovým hrám, část se tužila v posilovně, já jsem se postupně našla především v týmu florbalovém. Ano, občas některé z nás odpadly, ale zase jsme se včas vzchopily. Mezi bytosti k odpadlictví nejnáchylnější patřila moje milá Barunka. V posilovně ulehla pod žebřiny, a pokud se neobjevil profesor Koloušek, tak většinu hodiny tělesné výchovy nerušeně prosváčila. Nejčastěji se však věnovala čtení. Jako naruživá čtenářka neztrácela čas nejen v hodinách přírodních věd, ale kniha pro ni byla i nepostradatelnou cvičební pomůckou. Jedno léto vyrážely jsme s Barunkou často „běhat“. Dobrá duše páně profesorova se nepodivovala nad tím, proč Barunka vybíhá ze školního areálu se špatně ukrytou knihou (či dokonce knihami) ani proč s ní na celou hodinu vybíhám já, když mi pan profesor osobně dálkový běh zakázal. Nejspíš dobře věděl, že ty metry, které jsme uběhly ze školního dvora až k „hučáku“, kam na nás bylo vidět, a totéž obráceně při cestě zpáteční, bychom jinak nikdy v životě neuběhly. V parku, kam už na nás vidět nebylo, jsme se spokojeně usadily, otevřely knihy (Barunka mi podala tu mou) a daly se do čtení. V pravý čas jsme s výrazem spokojených sportovkyň vbíhaly na školní dvůr, abychom stihly hodinu tělocviku řádně ukončit.

Byla to krásná léta, v nichž jsem se naučila mít sport ráda. Kromě vytrvalostního běhu, který mi pan profesor zakázal, jelikož mi po pár stavech těžké dušnosti diagnostikoval astma dříve než můj lékař, mohla jsem bez obav prozkoumávat všechny disciplíny. A nejen já. Jediným příkladem studentky, která cvičit v podstatě nesměla, byla Kristýna. Kristýna byla povaha nezdolná a po sportu přímo dychtící. Když si však během prvního ročníku studia přivodila během hodin tělesné výchovy čtvrtou zlomeninu a druhý otřes mozku, stal se profesor Koloušek nesmlouvavým. Všechny disciplíny jí zakázal. Po čase zákaz zmírnil, bylo mu Kristy líto. Povolil jí tedy alespoň běh. Nešťastná dívka si však při té záplavě endorfinů nepovšimla sítě uprostřed hřiště, nárazem hlavou o ni ztratila rovnováhu a při pádu na zem si nadvakrát zlomila klíční kost. Nezbylo jí tedy do konce roku nic jiného než vyměňovat si s Barunkou knihy.

Osvícený přístup pana profesora dokázal zázraky. Nejenže si každý student našel v rámci pohybové výchovy sport, který mu buď šel, nebo ho aspoň bavil, ale většina z nás se přestala bát zkoušet i disciplíny ostatní. Talentované žáky pak dokázal připravit ke skvělým úspěchům a podpořit je v počátcích sportovní

dráhy. Nás ostatní nechal žít a hýbat se. Jedničku z tělocviku neměla z naší dívčí skupiny zdaleka každá, pan profesor přece jen sledoval naše výsledky a snahu, ale čtyřky z tělesné výchovy se u nás na gymnáziu, na rozdíl od mé základní školy, vůbec nevyskytovaly. S úsměvem sobě vlastním čekal, až při hodu granátem dosáhneme uspokojivé vzdálenosti, přičemž trpělivě čelil našim argumentům, že se nám nedaří proto, že jako pacifistky s danou disciplínou vnitřně nesouhlasíme... K závěru hodiny se většina z nás přece jenom dostala do formy, což jsme si vysvětlovaly tím, že jsme onomu předmětu přestaly říkat granát. Příště před nás pan profesor položil medicinbaly.

Náš tělocvikář byl atlet a zkoušel předat lásku ke „královně všech sportů“ svým studentům. I mezi našimi děvčaty se našlo pár špičkových atletek. Zatímco v jiných třídách se studenti na hodiny vytrvalostních běhů raději vůbec nedostavili, ve třídách profesora Kolouška se všichni těšili. I ti z nás, kdo se v podstatě účastnit nesměli. Po rozcvičce usedl pan profesor na svůj bicykl a na otázky, proč neběží také, odpovídal: „Jsem sice dobrý, ale tak dobrý, abych to za den uběhl se všemi třídami už dobrých dvacet let ne.“ Rozhlédl se po třídě, zkontroloval Barunku, zda nemá za zády knihu, Kristu, zda není v dosahu volejbalové sítě, pak zachytil můj dychtivý výraz: „Evo, ale jenom, dokud budeš moct dýchat, ano?! Pak prostě zastavíš, jasný?“ Nadšeně jsem přikývla. Byl to krásný pocit. I když jsem krátce po startu musela zase přestat a ke své lítosti jsem trasu těch pár kilometrů znala jen z vyprávění, přesto jsem si onu slavnostní chvíli před startem užila naplno.

Celý život budu vděčná panu profesorovi za jeho moudrou a laskavou výchovu, která nás dovedla k radosti z pohybu – a většinu z nás též k nějakému sportu. Na univerzitě byl pohyb na vedlejší koleji. A s výjimkou absolvování předmětu Kondiční kulturistika jsem si z něj žádné zajímavé vzpomínky neodnesla. Dostudovala jsem, připravena předstoupit se svými znalostmi před žáky, aniž bych tušila, co mě čeká...

Čerstvý absolvent mívá někdy naivní představy o svém zaměstnání. Myslí si například, že má podle zákona dostat určitý plat a smlouvu na dobu neurčitou. I já jsem byla ze setkání s realitou poněkud zaskočena. Kromě jiného jsem též předpokládala, že budu učit to, co jsem vystudovala... Ani tak mne nevydělala představa, že mám napsat skripta o dějinách venkova pro studenty vyšší odborné školy...

„Já mám učit tělocvik?!“ zvolala jsem v upřímném šoku a vzmohla se na odpor. Ano, věděla jsem o tom, že má pan ředitel v šupletí desítky dalších žádostí o práci, ale tohle bylo moc.

„Jenom na VOŠ. Dívky i chlapce. Na střední škole máme tělocvikáře, můžete se s ním poradit. Vo co de, holky stejně hrajou akorát volejbal nebo hopsaj aerobic a klukům hodíte mičudu!“

Tuto – krátkou – kapitolu mého života znal dosud jen málokdo. Ačkoliv můj pobyt na dané škole neměl dlouhého trvání – a překvapivě to nesouviselo s hodinami tělocviku – zapsal se do mé paměti nesmazatelně. Ano, stala se ze mě tělocvikářka! Neměla jsem ani ucházející sportovní oděv, což jsem ihned napravila a doufala jsem, že mi vzhledem k jeho nízké ceně, vydrží alespoň do první výplaty. Tato kapitola spadala ještě do období vlády rodinného kréda: „Strach a peníze jsme nikdy neměli“. Così jako cvičební úbor jsem tedy měla. Ale co dál? Poprvé v životě jsem se začala seznamovat s pravidly sportovních her. Zjistila jsem totiž, že florbal, který jsem hrát dovedla, se na dané škole nehraje, a že fotbal není jen o tom trefit se do míče...

Ve svých 24 letech jsem předstoupila před podobně staré studenty vyšší odborné školy. Většina z nich byla vyšší než já a měla lepší sportovní oděv. A většina z nich by doběhla dál. První hodinu jsem měla dívky. Trásla se mi kolena, což jsem se snažila maskovat rozcvičkou. Co by tomu řekl profesor Koloušek, napadlo mne. Co by mi řekl? Co by mi řekl! Představila jsem si jeho pohodový výraz a hned mi bylo lépe.

„Co chcete dělat?“

Menší polovina dívek, která nebyla z tělocviku uvolněna, na mě nechápavě pohlédla.

„Učit se na chemii,“ pravila vůdkyně smečky a ukázala na skupinu necvičících.

„Aha, tak jinak. Co chcete cvičit?“

„Aerobic,“ odpověděla okamžitě a trochu vyzývavě. Říkala si Naty a cvičila ho závodně.

„Tak fajn. Máme tu nějakou hudbu? Nejsem tělocvikářka, ale ráda se něco naučím. Naty, můžeš předcvičovat?“

A tak se stalo, že se k nám v dalším týdnu přidávala i „děvčata necvičící“, dívky se střídaly v nápadech a v předcvičování a já jsem se opět přestala hodin tělocviku bát.

S chlapci, tedy s muži, jelikož někteří byli i starší než já, to byly také hodiny netradiční. Pravidla jejich her jsem neznala vůbec. Když jsme si občas na gymplu zahráli s našimi chlapci fotbal, byla to prostě zábava s míčem. Jen jednou jsem zakusila rozdíl v mužském pojetí hry. Když chtěl pan profesor Koloušek utužit náš florbalový dívčí tým před zápasem tréninkem s chlapci. Naši chlapci hráli naši hru, bylo to fajn, ale nebylo to to, co si pan profesor představoval. Tak příště povolal chlapce z nižšího ročníku. Byli soutěživí, hrubí a rvaví. Oni nehráli, bojovali. Na konci tréninku byla polovina z dívek vážně zraněná a my zbylé jsme odmítaly hrát. Pan profesor nakonec pochopil a kapituloval. Naučily jsme jej, že budeme vyhrávat či prohrávat jako ženy. Jemně, ohleduplně. My jsme chtěly hrát, ne zápasit.

A teď jsem stála před skupinou mladých mužů připravených k zápasu... Byla jsem pořádně vydešená. Neznala jsem pravidla jejich hry. Tak jsem jim to řekla.

A oni okamžitě pochopili. Nestudovala jsem tělesnou výchovu a sport, ale historii ano. Dějepisářka není tělocvikářka. Ale může z ní být dáma na turnaji. Mí rytíři mi připravili tribunu, heroldi a trubači se zhostili svých úkolů – a hra mohla začít!

Nechlubila jsem se tím, že jsem byla na chvíli tělocvikářka. Kdo by tomu věřil, já sama jsem s tím měla potíže, přišlo mi to tak absurdní! Dnes jsem za tuto svou nechtěnou roli vděčná. Naučila jsem se díky ní mnohé a věřím, že jsem něco naučila i své studenty. Cvičit ne, to jsem neuměla. Ale mohla jsem je naučit nebát se tělocviků, ba dokonce se na něj těšit. A to není tak málo...

(Kapitoly z připravované humoristické knihy)

MILAN DRAHOŠ

OZVĚNY Z VALENTÝNKOVY ZAHRÁDKY

Sněhová vločka ti vlétla do vlasů.
Dívám se na vločku, na tebe, na krásu.
Dívám se v lednu, únoru, březnu.
Když zima je mi, tvou ruku si vezmu.
Cítím tvé teplo. Vidím tvé světlo.
A místo závějí kvítí rozkvetlo.

Jsem zase žákem z osmičky,
co dívkám psával básničky.
A posílal psaníčka,
na která kreslil srdíčka.

Stále jdu za svou nirvánou.
Jsem dítě, co běží za mámou.

Láska je kouzelník se zlatou sítí.
Koho si umane, tak do ní chytí.
Jsi-li stařík nebo slečna,
láska dokáže být věčná.
I když nás někdy rozčílí,
její křídla motýlí.

TOUHA

Kdybch byl básníkem,
napsal bych knihu.
Nebeskou křídou z oblaků,
na modrou oblohu. A do mraků.

Slunečním paprskem.
Do nitra noci bych své verše psal.
Abych to nejlepší, co ve mně je,
všem lidem odevzdal.
Byly by o světě, o lásce, o štěstí.
O smutku, válce, smrti a bolesti.
O všem, co provází člověka životem,
než skončí svoji pouť u křížů za plotem.

Nebudou s pozlátkem, voňavá psaníčka,
co skrývá léta už babičky krabička.
Budou tak, jak to bylo.
Že někdy byl hezký den, jindy zas lilo.

PAVEL FRYDRYCH

KRUMLOVSKÝ NOCI

Padající světlo vytvořilo kaluže na chodnících a chodci se je pokoušeli překračovat a obcházet aby se jím nezmáchali. Stmívalo se. Ve městě bylo ticho jako kdyby všichni zapomněli. Tu noc se nedalo spát protože kaluže světla rozřezávaly noční tmou. Šílená švadlena rvala v amoku kusy tmy a vyhazovala je oknem ven na schodiště. A nad tím vším se netečně tyčí Zámek kterému je to všechno jedno.

Řeka se po prudkým dešti zvedla z koryta protáhla si záda a zase se uložila do svého staletého hrobu. Sem tam se zablesklo ale na nic víc se nikdo nezmohl. Zůstala jenom schopnost zapomenout a padající světlo dál vytvářelo kaluže na ulicích a chodnících a nechalo se rozstříkávat projíždějícími auty.

srpen-září 2020/ Police nad Metují & Český Krumlov

SILNICE POLICE N/M → BEZDĚKOV N/M

Sněžná fréza nehlukně našlapovala v návějích sněhu a vraždila jazyky mrskající se po neviditelném asfaltu silnice nad kterým se v létě tetelí vzduch ve falešný představě fata morgany. A nad tím sedí na větvi zasněžený jeřabiny snad dvacet hýlů se zářivě červeným břichem. Krev stekla na zem a nechala ve sněhu drobný otisky jednotlivých krůpějí moji psi nemůžou zvednout čenich od země a v prudkým poryvu se zvedá sněhový prach.

Už dávno jsme zapomněli na to jaký to je se rozpomenout. I ukazatel směru mluví jenom o přítomným okamžiku a na instagrameu přibývají nový & nový fotky bílý tmy. Nikdo potom ty zapadaný osudy nehledá a nevyhrabává z ledového hrobu. „Při vzkříšení vstanou ale žalobu podá někdo jinej protože oni už dávno zapomněli na to jaký to je se rozpomenout!“ Romeo XXI. století si v protivětru odvádí Julii pryč od zasypaných stromů boří se po pás do sněhu a jejich pohyb je stejně zbytečný a nehlukný jako snaha sněhový frézy prohrnout silnici aby zůstala průjezdná aspoň deset minut.

leden-únor 2021/ Police nad Metují

NOČNÍ SNĚŽENÍ

Přes noc napadlo trochu sněhu. Prudce klesající silnice k Ostravici se oblíkla do bílýho ale nevinnost nevěsty už rozjezdily první nenechavý automobily. Předcházející náznak oteplení připomínal jenom pár sandálů zapomenutý na dlažbě terasy který se k sobě choulily pod vrstvou sněhu jako by jedna u druhý hledaly teplo.

***

Nad hrníčkem s kávou se vznášelo její teplo pára stoupala vzhůru a pokoušela se zamotat hlavu Temný hmotě Vesmíru aby kafe nakonec vypil Bůh-Otec těsně před tím než si otře ospalky z očí. Přestává sněžit.

únor-březen 2021/ Frýdek-Místek & Police nad Metují

OBĚTOVANÁ

JANA BURČÍKOVÁ

Je půl deváté večer. Rozsvícená okna v protějším domě vrhají na Zlatuši útočné světlo. Jedna kulka za druhou. Salvy, jež nikdo neslyší.

Zlatuše ano. Zlatuše už nějakou dobu slyší i to, co je druhým neslyšitelné. Skutečnost je taková, že nikdo nic neříká, nikdo nevaruje, nevyčítá, nekomanduje.

Nikdo ani nestřílí. Hlava nedávno dospělé dívky trpí extrémní vynalézavostí, zdá se...

Je půl deváté večer a před Zlatuší sedící u okna, přes jehož horní polovinu nehezky visí napůl utržená žaluzie, se nachází záležitost, které se bojí dotknout. Ona hrůzná věc leží na jiné věci, kterou pobledlá holka také nemá ráda. Znepřátelila se jí, ani neví jak. Hrůzu jí ale nenahání. Talíř je v tom naprosto nevinně. On to není, kdo by mohl za to, co na něj bude naloženo. A v tom to právě vězí. Talíř za nic nemůže. Může za to Zlatuše.

Je čtvrtek, krátce po půl deváté večer, kdy se pokoj, který by se za všech jiných okolností choulil do pokojného přítomí, plní temnotou černější, než je tma sama. Ona černá díra, v níž mizí všechno viditelné, hezké i méně hezké, jsou dva plátky bílého toustového chleba. Zlehka jimi proniká tající máslo. Pod tíhou plátku eidamu nemůže jinak. Čím déle Zlatuše váhá, tím je její večere méně chutná.

Šťěstí, že Zlatušiny myšlenky ulétávají jinam.

Dokud se Zlatuše svého chleba nedotkne, bude v pokoji sice ponuro, ale bezpečno. Potom nastane zděšení, jež bude mít na svědomí cosi, na co Zlatuši nestačí síly.

Do chabé půli špatně zatemněné okno, vzorně vyrovnané řady světél v domě naproti, talíř s vlastnoručně nandanou porcí jídla... Zlatuši už bylo osmnáct. Případá si však jako malé děcko, které posadili na pódium a řekli mu zpívej. Měla tenkrát strach. Nejspíš stejně nesnesitelný strach, jako má teď. Nebála se toho pódia, nýbrž toho, co se po ní chtělo. Zpívat ona nikdy nedovedla. Nedovede to ještě ani teď, kdy se po druhém pokusu ocitla mezi studenty umělecké školy, aby se, pokud Bůh a nákaza dovolí, protloukala svým dospěláctvím jako herec. Jako herečka, která bude mít na své přehrávky papír. Zlatuše studuje konzervatoř, jestli se tomu, co tu u tohohle stolu už druhý rok provádí, dá ještě říkat studium. Její vzdělávací proces, jakož i většinu jiných, podobných i nepodobných procesů totiž zastavila nákaza. Vir, kterého ve světě, do kterého se Zlatuše narodila, ještě nebylo. Vir zcela mimořádný, přes veškeré pokusy i nadále nevyzpytetelný, prolhaný padouch, který dál bez milosti ovládá vše, co do okamžiku jeho útoku plnilo svět studentky Zlatuše.

Trvá to už druhý rok. Zpočátku občasně uzávěry, dobře míněná doporučení a převážně dobrovolná spoluúčast se během mnoha chaotických měsíců přeměnily v permanentní domácí vězení, striktní zákazy a frustraci, jež přelstít rovná se stejnému výkonu jako rozpohybovat zabrzděný traktor nebo přeskočit Labe na soutoku s Vltavou. Ze všech existujících úhlů pohledu není něco takového možné. Alespoň v čase a místě nepochopitelně kolísajícího výskytu viru zabijáka ne. Chybí všechno, na co si člověk uvězněný ve svém vlastním domově vzpomene. A přebývá vše, čeho se mu dostává. Jednoznačně vítězí nedostatek práce, přebytek času, schodek na účtě, mučivá osamělost, tísnivá marnost. Tisíce, miliony párů očí hledají svůj ztracený svět v realitách, jež ještě v dobách jakž takž vybalancované

rovnováhy kdosi nazval virtuální. Dá se tam nalézt všechno, ale dohromady to dává jedno obrovské, panovačné NIC.

Zlatuše na tom není jinak než spolužačka Diana, kámoška Zuzka nebo upištěná sousedka Marjána. Snaží se existovat v souladu s požadavky a velmi specifickými podmínkami. Signál občas zakolíká, ale takto způsobené výpadky jsou více než zanedbatelné. Studentka je tak připojena téměř nepřetržitě. Tímto na první pohled lákavě snadným, avšak naprosto otřesným způsobem nejen studuje, nýbrž i nakupuje, obstarává, vyřizuje, udržuje nepostradatelné kontakty, vyhledává zábavu, relaxuje, takže i přemýšlí a od začátku měsíce, kdy se objevily zátarasy na hranici katastrofu, bohužel i miluje. Kluk, se kterým si užila pár prvních rande je ke smůle své i jeho nové přítelkyně z vedlejšího města. Svět jakoby někdo vypral v pračce na špatný program, napadlo už mnohokrát Zlatuši. Přitom stále méně chápe, že onen někdo se ze své chyby nepoučil a drtí tu scvrklou chciplotinu opakovaným ždímáním. Prostě už není co! Už není, co by odevzdala, v čem by se mohla uskromnit, jak by k tomu lidskému malomyslnění mohla ještě přispět. Z toho, co měla ráda, jí zbyly pouze šmouhy na monitoru. Je to náhoda, naschvál nebo výsměch, že jí zůstalo jenom to jídlo a světlo žárovek, které mohou kdykoliv zhasnout?

Zlatuši není dobře. Cítí se, jako ten kus opakovaně ždímaného hadru. Kytka, co nemá co pít. Elektrický spotřebič s kabelem přehryzaným hlodavcem. Chybí jí zdroj jejího vlastního bytí. Každé ráno se probouzí do stejné kaše. Je vyčpělá. Ztrácí barvu a okorává.

Zlatušiny oči se vyhýbají přímému pohledu před sebe. Jsou hladové. Nikoliv však po jídle. Zhlty by cokoli jiného, než jim unylost života v nařízené karanténě nabízí. Možná se právě proto vyhýbají talíři. Aby si nezkazily chuť? Aby se náhodou nenasytily dřív, než přijde něco lepšího?

Naproti do půli zatemněnému oknu je zrcadlo. Nebývalo tam. Stojí zcela provizorně opřené o prosklenou knihovnu. Zlatuše se postarala o to, aby na ni shlíželo z přiměřené výšky. Dvě hromádky porůznu posháněných knížek podírají zrcadlo zdola i zezadu. Snad se jej Zlatuši podařilo dostatečně zafixovat. Z pozice na židli, ve které právě je, v něm vidí horní část svého těla. Odrážený obraz končí v místech, kde ženy běžně svírá spodní lem podprsenky. V domácím tílku oblečená slečna na sobě žádnou podprsenku nemá. Přestala ji nosit, už to bude nějaký pátek. Objev, který učinila, přijala za své know how života dívky, které vnější události okradly o zájem.

O zájem její. Avšak, a to především, o zájem všech, kteří dřív bývali kolem. V Zlatuši koluje krev komedianta. Jestli jiné napájí ticho nebo libá hudba, ona čerpala energii z pozornosti. Od malička se v ní vrtěl ďáblík. Poštuchoval ji. Provokoval. Dokázala zinscenovat situace, které režirovala s takovým zaujetím, jako kdyby na tom, kolik na ní ulpí obdivu či pohrdání, závisel osud obyvatel

přínejmenším jednoho světadílu. Zájem, ať už jakýkoliv, se stal vedle vzduchu k dýchání a vody na pití její další životní potřebou. S láskou a nadšením, jež jí prýštily ze srdce jako horké vřídlo, se pro své okolí upravovala, překvapovala novými účesy, nápaditějším mejkapem, oblékala si neoblečitelné, obouvala si neobouvatelné, experimentovala. Milovala reakce, které svými vskutku neotřelými projevy vyvolávala. Ovace, shovívavé mlčení, nebo rozhořčení, hlavně, že tu byly. Protože pokud tu byly, byla i Zlatuše. Divá, bezelstná, vášnivá, divoká jako zeleň hojně skrápěná deštěm. Každým coulem svého těla svá, každou buňkou své duše opravdová.

Druhé zrcadlo, o třetinu menší než to, které má Zlatuše po levém boku, se na ni pitvoří z čela. Ani ono není na místě, na které bývalo zvyklé. Stejně jako dvě další, o dost menší, ale o nic méně důležitější, sundala jej smutná dívka z hřebíku, na němž jí prokazovalo jen chabou službu, a postavila ho tak, aby ho měla nepřetržitě na očích. I když z podstaty věci, o kterou jde u všech zrcadel především, měla mít všechna čtyři přesně nastavená zrcadla na očích hlavně Zlatuši. To ona se na ni měla dívat. Jedno zrcadlo po druhém. Šklábít se na ni, třebaš potouchle, s posměškem v pravém koutku, měla jí radit, měla i plesat nad tím, co se v nich zrcadlí. To všechno měla. Hlavně nemlčet. Nebýt zaslepená, hluchá, němá, malomocná... Zlatuši se po kůži prožene mráz, když si uvědomí, jak se změnilo chování všude tam, kam ze svého okna nemá šanci dohlédnout.

Byl to mžik. Pár okamžiků, možná den, nanejvýš dva a dosáhla svého. Díky zrcadlům není sama. Má společnost. Odezvu na své já, které jí dýchá do tváře a jehož srdce jí mnohdy buší až v krku. Přijímá desítky i stovky odpovědí denně. A všem bezmezně věří.

Snaží-li se jí jedno, to největší zrcadlo, ve kterém se při správném postavení vidí od kolen až po ramena, namluvit, že by stálo i o lepší, propracovanější, vyšisovanější materiál ke koukání, dá mu za pravdu. Po dvou hodinách tvrdého tělocviku přijme zprávu od jiné, výše postavené autority. Vlasy by měly změnit barvu a tvář je také příliš vyzývavá. Zlatuše nemá potíž uposlechnout. Silná vrstva velmi, velmi bledého mejkapu vykoná dílo, se kterým jsou spokojené obě. Následuje jedna výzva za druhou. Inu k cíli, navíc má-li jím být dokonalost, bývá cesta trnitá. Bůhví, kde se v holce, jež bývala skutečně jako lusk a krev dobře ochucená mlékem, vzalo tolik odhodlání zošklivit se k obrazu svých nedobrych přátel.

Hubne, chřadne, kostnatí. I bez mejkapu bledne. Usuchá a vyhasíná. Ustavičný třes jí komíhá tělem i duší. Dřívější lásku vystřídala nenávisť. Zrcadla se sice tváří, že jako jo, že takhle už je to lepší, ale vztyčený prst zůstává. Hlasy, které jiní neslyší, si našly svůj nový azyl, ze kterého je nikdo nevyhání. Zlatuši zbývá příliš málo sil. Bezmocná, bezbranná, poddává se velení. Myšlenky ji unavují a bolí. Každý hlas, který promluví za ni, je vítaný pomocník. Do hlavy si tak pouští nevidaně panovačnou dámu. Jmenuje se Anorexie.

Zlatuše se vrací od zrcadel ke svému psacímu stolu. Za tu dobu, co u něho tráví naprostou většinu dne, se jí zprotivil tak, že by do něj nejraději uhodila pěstí.

Kéž by to udělala! Mohla by u toho i zakřičet, zanadávat, sáhnout po vulgariismech, které by se za jiných, zdravých okolností učila vyjadřovat na prknech, co dlouho znamenala svět. Už druhý rok se do divadel nechodí. Ani na zkoušky, ani na představení. V zájmu přeživších umírají hodnoty, uvádá krása, churaví city. Emocionální bytí přežívá pouze v domácích šarvátkách. Utápí se v slzách, které oči nepláčou. Skomírá v marnosti, v ztracení, kterého by nemuselo být...

Zlatuše by si stěžela vzpomněla, kdy se naposledy zasmála. Už se neraduje, neobdivuje, nejásá nadšením, nehořekuje nad rozlitym mlékem. Leda by si z neopatrnosti rozlila ranní šálek kakaa. Její bytost postrádá prostě „z očí do očí“.

Není blouda, který by se pod nařízeným krytím úst usmíval...

V zkrhlém těle dívky kyne nenávisť. Měla by se jí postavit, nebo ji vypustit na svobodu. Cokoliv. Jinak jí zdevastuje její vnitřní svět. Roztrhá ho na kusy. Z nich si pak uplácá kuličku a napíchne ji na šípkový keř...

Ticho a světlo propašované z jiných bytů a domácností mezitím dál plní prázdnou Zlatušinu pokoje. Dvě rozpínavé veličiny doplňují ještě další, více bezohledné. Hlad přibývá na váze, úzkost houstne na kaši. Sliz, kterého se Zlatuše nají jen stěží.

Zlatušina ramena přepadávají vlastní vahou nad talíř s obloženými chleby. Stále jsou netknuté. Hlad by po nich sáhl, obavy z úzkosti mu to však nedovolí. Ustrašený hlad. Hlad zbábělec. Hlad anorexie...

Dospělá slečna nemá dostatek vůle natáhnout ruku po potravě. Strádá. Ví však, co nesmí. Neví proč, ale neodporuje. Její poslušnost překvapuje. Nikoliv však jí. Zlatuši anorexie oloupila o schopnost vlastního úsudku. Dovednost informace třídít, vyřazovat, hodnotit, nakládat s nimi. Spláchla zkušenosti, vyretušovala myšlenky...

Světýlek vloudilých do soukromí dívčího pokoje ubývá. Desátá hodina klepe na okno.

Už dlouho tu však nikdo nezaklepal na dveře. Táta se ještě nevrátil z ministerstva. Z toho ministerstva, které připravuje nový seznam opatření pro boj s pandemií. Že existují i jiné boje? Složitější, závažnější, neméně tragické? A že by mohly zuřit tak blízko, že by je měl pan ministerský poradce rovnou doma? Máma si šla lehnout. Už je to pár hodin. Nic nikomu neoznamovala. Proč taky... rituály není třeba vysvětlovat...

Zlatuši vnikne nečekaně do nosu nelibý zápach mokravajícího chleba. Připomínka něčeho, čeho je třeba se zbavit. Sehne se, aby z pod stolu vysunula koš určený na odpadky. Shrne do něj svou večeři. Chléb zapadne mezi obědové nudle a snídaňové müsli.

Opadky anorektiků mají hold jistá specifika...

(Ze souboru „O LIDECH“)

LUBOŠ ZELENÝ

POLÉTAVÁ ELEGIE O POETECH

Básníci dnes nelétají v letadlech
Na sedadlech byznys třídy
Nacpaní na svých „windowseat“ tají dech
V balení strachu z nehořlavé slídy

V ekonomické části zvané prasečák
Jim v kloubech chrastí a duní
Long-distance plane ale není vrak
Směřuje se zvukem v patách k novoluní

Básníci utkvěle žijí s rovnou páteří
Jak pochválit je také jinak?
Očekávají letušky-- snídani oběd i večeři
Nacucaní též někdy jako piják

Nehledí na své poslání a nadání
Ač osoby jsou samostatně činné
Nemají slevu nikdy na daních
Ba ani na odpisy za položky vinné...

BALADA O STARÝCH MÍSTECH

Málo veršů napíše básník o městě
Ve kterém léta bydlí a žije
Jak svatý na mramorové podestě
Vidí než na břiše dívky poporodní strije

Jako by ty šťastné jizvy či vrásky
Se časem neztratily po dětském výkřiku
Nový život tak kdosi kdesi zasil
Z kapénky vody Ze vzlyku

Málo veršů napíše básník o ulicích
Kterými noci za svou láskou prochodil
Když i úsměv mu kolem rtů náhle ztich
Pak zazní zašeptání: Tady jsem šťastně žil

CO DNES LÉČÍ PRAVDU

Ve víru virů mutujících
Z bolestí lidské vyrůstají steny
Lákají na strach uvnitř spící
Beze snů i zítřka rozednění

Bezmezná touha po pavím peru
Se vznáší v novém víru virů
Příchylná slova smyslu do éteru
S očima vybělenýma od papíru

Trestný čin? Přestupek? Přečin?
Čím sladkostí euromluvy se bránit?
Vykloktat hrdlo rodnou řečí
A do studny vlastního rozumu slanit ...

ZEMĚ JISTOTY S CESTAMI DUŠE

Proč z této země mladí utíkají
Ze země medu strdí
Listiny práv a věčné jistoty
Kde s jarem ledy kopcům tají
A růže kvetou za ploty

Růže jsou ale díky trní
Na stoncích často krví pokryté
Kterou jim srdce v hrudi
Den po dni převaluje
A tiše při tom vrní
U lidí s trvalým pobytém

Proč vnoučata mluví cizí řečí
Starci balí kufry batohy a rance
V zemi jistoty i mírných vad
A bavlněného čistého prádla...
Prohlíží připravená zavazadla
Zkoumají cestu duše pro vyhnance
Na sever či jih? Na východ nebo na západ?

JSEM TO JÁ? JSME TO MY?

MARCELLA MARBOE

Jsem stará žena. Sedmdesát plus. Podivný příběh... Žehlím. Tuhle práci dělám nerada. Od stání u prkna mě bolí záda. Všelijak se kroutím, abych našla úlevovou polohu. Horko. Vyhoření. Únava. Celý život práce... všichni chtějí jíst a... jen těch postelí, co jsem se napřevlékala. Děti... Čaj, teploměr, pohádka, zábal – a úkoly... bláto, mokré boty, časné jaro: Co tam s Honzíkem děláte, Helenko?

– Rozcvičujeme ropuchu.

Každé ráno také já obtížně rozcvičuji svou chladem stárí ztuhlou ropuchu. Kam zmizela všecka krása?

Nohy v domácích pantoflích mám otlačené. Záda prkenná. Tma před očima. Napařuji vyvařené roušky, na šňůru věším respirátory, abych je odmořila ozónem, a myslím na něj. Čím jsem starší, tím častěji... Bible. Odkud a kam vlastně šel? Stále se mi to vrací.

Ne, nemyslím na svého muže, jak by vás mohlo napadnout. Myslím na tamtoho. Na dobu před pětáctyřiceti lety. Dávno jsem na pilota s nablýskaným ocelovým charakterem zapomněla. Lákal mě, jako člověka láká červené, dokonale navoskované jablko v regále supermarketu. Pošetile po něm vztáhnete ruku, jakkoli možná víte... Anebo nevíte?

Abych řekla pravdu, jsem unavená společností. Opotřebovaná. Převrat v hodnotách totiž napáchá víc zla než atomová válka.

Jeden svět!

Myslela jsem na úplně jiný román. Jenže ten virus... jenže ta bible... jenže lidé... Ale... Všecko zavál čas. Ovšem teď najednou, jakoby tajfun orval celý můj život donaha. Introspekce. Nejprve jsme nějaká hmota. Pak vzplaneme a hoříme nádherným jasným plamenem! Posléze vyhoříme a stanou se z nás jen jiskřičky, unášené větrem. Jiskřičky, které vyhasnou dřív, než dosáhnou svého vrcholu svého vysněného nebe... Ano. Úplně všecko se v životě může stát. Fantazie. Závist. Úspěch se neodpouští a krása je hřích. Ovšem láska... Teď nemyslím dobrodružství pod blůžičkou. Myslím tu krev, pohánějící nesmysl, kterému říkáme život. Prodírá se, prodírá, bloudí... Ano. Především láska může vetkat nejpodivnější vzory do všedního koberce reality. Neboť zásadní význam v tomto světě nemají peníze, ani moc, ani žádné vyčpělé zákony, ale pouze vztahy.

Jezdili jsme k moři proto, že jsem si potřebovala odpočinout. Nadechnout jiné prostředí. Prostě taková psychohygienu. Můj muž vždycky vykouzlil dovolenou –

Ne moc drahou... Můj muž: Pronikavý pohled, vousatá tvář, husté pačesy, všecko pepř a sůl. Artoza v palci u ruky a přesto nezdolný, nevyčerpatelný, neobsáhnutelný jako krajina.

Máme se rádi.

Řekl: Je to opravdu laciné. Možná – ne úplně bezpečné, upozorňovali, ale já jsem jiného názoru.

Žehlím roušky. Kouknu na nohy. Pantofle by fakt potřebovaly vyprat. Otvírám okno, abych vyvětrala jedovatý ozón, kterým dezinfikujeme byt. Oči se mi mhouří. Poslední dobou tak málo spím. Minulost se vtírá. Bible. Jdu do koupelny, abych zahнала ledovou sprchou všechno, co jsem viděla – a vidět vlastně vůbec nechtěla: Závist. Morální i duševní bídu na každém kroku. Nenávist, úhor, anonymy, ledvinové kameny, špinavé škarpy, rakovinu, logistická centra, vyprázdňené duše, rozkradené majetky, komíny, špiclování, sobectví, šmejdi a šmejdy, pomluvy, černý vzduch, sledování, zlato bez ryzosti, hloupost, strach, krematoria, čern s odstíny šedi, přečpané jednotky intenzivní péče atd.

Co to všechno má znamenat? Jaký má lidská společnost smysl? Může snad být něco „za“?

Blahodárný déšť mi budí mozek. Kolik let již pořádně nelilo! Venku štěká pes. Moje antidepressivum. Fin. Belgicko-severský bastard. Všichni jsme bastardi. Já na příklad česko-francouzský, s vídeňskou příměsí.

Jeden svět... Mládež migraci vítá. Překvapivé, když jedinou cestou, jak lze globalizovanou společnost změnit je špičková úroveň vzdělanosti každého jedince?

New World Order. Revoluční utopie, ve které se jako stuhly na velikonoční pomlázce proplétají pravda s falší. I stalinismus byl přece založen na velkolepých humanistických ideálech...

Sáhnu na radiátor. Aby tak kotel odešel před zimou, děším se. Když mám prochladlé nohy, chce se mi čůrat.

Při utírání sepraným ručníkem zavadím v zrcadle o svou tvář mrzutého potkana. Dneska nám – rizikové skupině – Naši andělé z obecního úřadu položili za vrátka pod rozkleslý jalovec jednorázovou krabičku s obědem. Jedním. To nám stačí. Už moc nejlíme – a je to lacinější. Jsme ohrožený druh, který musí kvůli kovidu nečinně dřepět doma a čekat na vakcínu. Jestli někdy... Jestli nějakou... A jestli ty chlupaté kuličky opět na sebe nevezmou podobu stopětadvacáté mutace, anebo se nenaučí obcházet imunitu.

S dcerou Helenkou, která žije v Praze, jsme se již rok neviděli. Vnoučata téměř neznáme... Metaforou odcizení je učení on line. My starci jsme ohrožený druh. Všichni nás musí chránit, ať už chceme nebo ne. Nákupy nám obstarává syn Honzík. To on uviděl včera v noci u benzínové pumpy anděla. Vyprávěl nám o něm: Po třetí osmnáctihodinové směně, ubřečená a total vyřízená sestřička z nemocnice: Umírají nám už i mladí. Doma mají děti.

Při ohřívání oběda mrknu do počítače na zprávy:

- New York vypadá jako válečná zóna. Na parkovištích nemocnic stojí seřazené chladírenské vozy. Suplují márnice.
- V Evropě onemocnělo zákeřným virem už skoro pětadvacet milionů lidí.

- V Kanadě utekl personál z pečovatelského domu. Seniory nechali nemoci napospas.
- Upozornila muže, aby si nasadil respirátor. Ten jí za to zlomil ruku.
- V táboře na řeckém ostrově Kos se vzbouřili migranti. Mladí muži se vrhli na policii s kameny a zápalnými lahvemi. Shořela jídelna, řada stanů i automobilů. Policie musela použít slzný plyn. Migranti obvinili úřady, že se o ně špatně starají. Na nové boty prý už čekají celý týden! Potyčky se v táborech odehrávají denně. Migranti chtějí přece jen to, na co mají nárok! Lidskoprávní neziskovky bijí na poplach.
- Cizí státní příslušník napadl v centru Prahy nic netušícího mladého muže. Zkopal ho, zranil nožem a bez pomoci nechal v bezvědomí ležet na ulici. Policie hledá svědky. Informace podávejte na linku 158.
- Stoupenci Islámského státu přepadli nemocnici v Kábulu. Na porodnici vraždili novorozence i rodičí ženy.
- Tři mladíci odletěli za výhodnou pracovní příležitostí kamsi do jižní Ameriky. Po zdrogování byly dvěma z nich odebrány ledviny a zemřeli. Třetí vyvázl bez úhony a byl zajištěn Interpólem. Momentálně tráví čas ve vyšetřovací vazbě pro podezření z trestného činu napomáhání...

Tak vidíš, potkane. V jakém světě to žijeme!? Tohle jsme my, lidé... Ohrožený druh. Jedni andělé, druzí zločinci – a ještě jiní volají na sociálních sítích po svých lidských právech: Chceme svobodu! Jestli vláda okamžitě neotevře hospody, najedeme auty do davu. Divné zprávy... Svědčí o rozedraných nitrech. Vždycky se ptám: Kdo? A proč? Milión kombinací!

- Co nám naši andělé uvařili? ptá se můj muž, jinak docent H – Anebo manžel Manžel Umělkyně.
- Univerzální hnědou a knedlík.
- Kolik?
- Šest. Ale mně opravdu stačí dva.

Proč jsem si ty pantofle ještě nevyprala? Hučící nevyspání. Bible. Slávek. Zeno. Jenže to všechno jakoby vyšísované ve srovnání s tím potkanem. King. Ano, tak by se mohl klidně jmenovat. Ale proč neutíkal? - Třeba byl ochotný, řekne můj muž s pohledem ponořeným do omáčky.

Jíme. Ticho je hlasité. Nejspíš oba myslíme na rozesmáté dny PŘED. Na pana podnikatele France Vaňka. Na paní učitelku a její dva oplégry, na Aktivistku – ústečka srdíčková... Na azurové jižní nebe myslíme. Na bary a jídelny plné hlaholu. Možná, že oba myslíme i na stále znovu podvádějící svět, ve kterém pravda a láska musí zvítězit.

Jeden svět!

Žádná zkušenost člověka nepoučí, neučiní imunním. A možná, že se mlčky ptáme stejně jako miliardy jiných napříč dějinami: Proč vlastně žijeme? Jaký má

náš život smysl? A proč musíme všichni umřít? Kdo to vymyslel? A co je po smrti? A co bude zítra? A kdo může za ten zákeřný kovid? Příroda se svými infikovanými netopýry? Čína? Chamtivost nás lidí? Anebo jde o biologickou zbraň, která se vymkla všemocným z rukou? Jedna konspirativní teorie střídá na svobodném internetu druhou. Položené otázky jsou pouze řečnické. Na takové nedá lidem uspokojivou odpověď nikdo.

Všemocná věda – ani všemocný Bůh!

- Už na toho Zena nemysli, Ma. Nebolí tě po včerejšku hlava? Možná, že jsme to s vínem přehnali. Měli bychom s tím něco udělat, ne?

A zase bušení ticha. Zeno: Až budu mít derniéru, doufám, že se rozloučit přijdeš, smál se, když ještě o nic nešlo. Ještě nebyl na přístrojích.

Do krematoria nás nepustili. Jenom nejbližší rodinu. A tak jsme stáli na schodech „před“. Spalují je v igelitových pytlích, řekla nám Zenova Julča. Ani rakev nesmíme otevřít. Může být něco „za“?

Poslední dny nejsem schopná logicky uvažovat. Spotřební svět vede do pekla. Řetěz času se trhá, barevné obrazy obklopují: Tak řekni! Musí člověk hrát v životě roli, kterou mu kdosi (?) předepsal? Nemůže být prostě „někdo jiný“? A je možné zastavit touhu po očištění?

Jeden svět...

Zfušovaný sentiment... Nikomu není do skoku. Přesto je nezbytné optimisticky křepčit, abychom se nezbláznili. Anebo se prostě snažit myslet jen na to hezké.

Budeme muset úplně zapomenout na život PŘED?

Mohl by vůbec někdo žít, kdyby člověk nezapomínal? Vzpomínky ale někdy drtí. Není možné zastavit lavinu, která se již utrhla.

LIBUŠE MATYSÍKOVÁ

HLEDÁNÍ

***

Jak lovit slova
když řeč vázne
vyslovil blázen perlu
či slovo prázdné?

PRAVDA

Pravda je jen jedna
nechejte se vést
Pravda je jen jedna
jedna z možných cest

PRAVIDLA

Slušnost a poctivost
dnes se příliš nenosí
vždyť se stává podezřelým
když někdo o něco poprosí

***

Dobrý pastýř má ovce stříhat
nikoliv dřít z kůže
na smeč tedy může přihrát
kdo se na to zmůže

***

Kostky jsou vrženy
běžte volit
když nejste nadšení
můžete alespoň škodit

***

Z povolebního guláše
není pořád jasné
která tvář se rozjasní
a která zhasne

(Ze sbírky Hledání, Almanach 2020 Literárního klubu Petra Bezruče)

- **Trenérky nenosí – je sice chudý, ale naštěstí se nemá za co stydět.**
- **Může-li nám být všechno ukradené, na co tedy ještě čekáme?**
- **Stachánov – úderník z Chánova.**
- **Jako pravý karbaník je přesvědčen, že paměťovými kartami se rozumí ty označené.**
- **Když nemá co do huby, nasazuje si protézu.**
- **Aby fotbalový klub sešíváných ušetřil, poslal své hráče do kurzu šití.**
- **Jeho přednosti ho odsuzují na zadní místa společenského žebříčku.**
- **Svoji biografii píše zásadně při promítání v kině.**
- **Neříkejte opici, co by měla dělat, aby se podobala člověku.**
- **Brnká mu na city – má rozladěnou citeru.**
- **I pravdomluvný člověk má jenom jeden jazyk, zato – na všechno.**
- **Když se hluboce zamyslí, obává se, aby to nepřehnal.**
- **Jako budoucí malíř pokojů, se po vyléčení chce znovu pokusit zvládnout chůzi na štaflích.**
- **Z vážných důvodů musel své narozeniny oslavit pět let dopředu. Po slíbeném propuštění na svobodu.**
- **V noci chodil mávat na hvězdy, ale když mu nikdo neodpovídal, usoudil, že musí chodit ve dne.**

AFORISMY JIŘÍ FALTUS

PUBLICISTIKA

O NOVÝCH SLOVECH

Ano, přiznávám, že mně trochu vadí pronikání cizích slov do češtiny. Ale chápu, že je to úděl jazyků malých národů a my holt malý národ jsme. Kdysi dávno to byla latina a řečtina, pak hlavně němčina, za první republiky jsme přejímali především z francouzštiny a v posledních desetiletích to je masívně angličtina. Některé výrazy u nás zdomácněly natolik, že jejich cizí původ už nikdo nevnímá. Vzhledem k rychlému vývoji zejména počítačové techniky mnohdy český výraz pro nějakou součást nebo činnost prostě nemáme, a tak nám nezbyvá, než přijmout a používat cizí slovo. Ale v řadě případů je to zbytečné, někdy až hloupé.

Kdyby se dělal nějaký průzkum, která slova jsou nejpoužívanější, určitě by v popředí bylo slovo **aplikace**. Běžné je zejména ve zdravotnictví. Tam se léky většinou nepodávají, ale aplikují. Zdravotnictví si však odjakživa na cizí slova potrpělo, a tak nám to už ani nepřijde. V posledních letech toto slovo ale dramaticky proniklo i do oblasti, které říkáme IT. U počítačů a mobilních telefonů je to aplikace za aplikací. Mimochodem IT. Těm, pro které je práce s informačními technologiemi povoláním, se říká mazlivě po americku **ajťáci**, i když by se jim klidně mohlo po česku říkat itáci. No jo, já vím, jsem trapnej.

Pokud jde o svět počítačů, je dnes hodně frekventovaný název jedné nové zločinecké profese. Jistě už víte, že píše o hackerech. **Hacker** je šikula, který umí s počítačem více než většina ostatních, a umí tyto své schopnosti využít k tomu, aby se naboural do cizího počítače a tím dotyčnému způsobil škodu. Dříve by kvůli podobnému efektu musel vypálit celý barák s tisíci listy papíru. Dnes si sedí doma, popíjí kafičko a kliká myši. Vymýšlet český název pro tyto šikuly se zatím nikdo nepokusil. Vidíte, a celkem nechtěně jsem narazil na tak běžné slovíčko, jako je **klikání**. Za mého mládí bylo pouze klikování. To už ale většina klikajících nezná.

Jsou však slova mnohem horší. Za jedno z nejodpornějších považují dnes velice módní a silně nadužívané slovo **narativ**, resp. **narativní**. To je slovo s tak komplikovaným výkladem, že mu rozumí jen velice úzká skupina intelektuálů. Zato ho používá hojně. Zřejmě si myslí, že jejich text tak působí odborněji. Snad by se to slovo dalo přeložit jako komunikace autora s publikem, narativní se nejčastěji překládá jako vyprávěcí. Ovšem někdy se objevuje v místech nečekaných a nepatřičných. A prakticky bez výjimky zcela zbytečně.

Další dva výrazy jsou tak masívně užívány, že je mladší generace už považuje za nedílnou součást češtiny.

Je to slovíčko **selfie**. Každý ví, že jde o focení mobilem sebe sama. To osoba natáhne ruku s mobilem, někdy dokonce prodlouženou o tyč, zašklebí se, vyfotí a hned se jde na sociální síť pochlubit svou krásou, pyramidou v pozadí, známou

osobností vedle, nebo plným talířem před sebou. A pak už jen čeká na komentáře „přátel“. Tedy komentáře, čeká na pochvaly a slova obdivu. A ty samozřejmě přicházejí. Slováci mají pro selfie nádherný výraz. Říkají mu svojka. Dělalí to samé, ale vymysleli si pro to aspoň slovo ve své mateřštině.

Jestliže dělání „selfiček“ je trochu (často ale hodně) projevem narcismu, co pak říci na další činnosti, dnes už dokonce lukrativní profesi. Jmenuje se **youtuber**. To je v principu stejné, akorát, že youtuber se nefotí, nýbrž natáčí kamerou. Sám sebe natáčí a pak ukazuje světu jak je vtipný, zábavný, chytrý, moudrý, vzdělaný a zdatný. Zdá-li se to někomu trapné a ještě více narcistické, tak jiným to může vydělávat slušné peníze a přinést značnou popularitu. Nejlepší youtubeři patří dnes už mezi **celebrity**. Br, to jsem narazil na další odporné slovo. I když nevím, jestli by mi bylo tak odporné, kdybych sám celebritou byl.

V pomyslném žebříčku nejdopornějších slov bych hodně vysoko dal názvy profesí **fundraising manager**, často dokonce komicky psané s druhou polovinou foneticky manažér, a v poslední době jako kometa vyletivší slovo **influencer**.

Podívejme se nejprve na profesi fundraising manager. Co takový **fundraiser** (tak se zkráceně označuje) dělá? Pokud to nevíte, vůbec se za to nestyďte, takových je většina. Asi to není ani příliš jednotné, ale hlavně shání peníze pro nějakou organizaci. Takového pracovníka měly firmy vždycky, ale teprve v posledním asi desetiletí se jim říká takto „vznešeně“. Ale proč? Jiné cizí slovo **manažer** má dnes tak široký výklad, že už bylo načase z něj nějaké činnosti oddělit. Vždyť třeba v drogerii mne obsluhovala ne prodavačka, ale manažerka prodeje (měla to na vizitce)!! Tak je logické, že ten, co shání nějaké zdroje, si musí říkat jinak. Referent má pro mnoho lidí hanlivý význam, neb za socialismu byli referenti všude a na všechno, zdrojař zní divně, finančník má zase jiný význam, tak než se snažit vymyslet něco českého, převzali jsme raději **fundraisera**.

No a ta druhá profese – **influencer**. To je asi nečerstvější novina v našem slovníku. Vězte, že je to člověk, který prostřednictvím sociálních sítí ovlivňuje názory jiných lidí. Takže, když budu chtít, aby si lidi o mně mysleli, že jsem krásný a inteligentní, stačí si najmout influencera, a on to zařídí. Že krásný ani inteligentní nejsem, je zcela vedlejší. Já si ho asi najímat nebudu, ale třeba politická strana může takto získávat voliče, nebo ministerstvo prostřednictvím influencera přesvědčí lid, že dělá správnou politiku, firmy mohou tímto způsobem ovlivnit chování na trhu, zpěvákěk úrovně okresního přeboru se může díky influencerům stát mediální hvězdou apod.

A když už jsme u těch firem, napadá mne další krásný termín. Dnes je velmi moderní, že firma pošle partičku svých manažerů na jakýsi dýchánek, kde se mají vyjasnit některé kompetence, vztahy a také stmelit kolektiv. A víte, jak se těmto kurzům říká? To jsou, prosím, **teambuildingy**. Někdy je to psáno i jako dvě slova – team building. Cílem těchto akcí je zvýšit výkonnost týmu. Nádhra, že.

Nemusím jistě zdůrazňovat, že teambuildingy se nedělají pro dělníky, zdravotní sestry, nižší úředníky nebo vědce. To je záležitost téměř výhradně manažerská.

Většina z nás absolvovala v životě několik různých školení. Dříve na nich někdo přednášel, přitom mnohdy něco kreslil na tabuli nebo někde zavěšený papír a pak se diskutovalo, aby vyvrcholení přišlo při občerstvení. Dnes se na školeních změnila jediná věc. Už se nekreslí na tabuli či papír, ale provádí se **powerpointová** prezentace. Není to nic jiného, než že text přednášky s obrázky a grafy vám lektor, mající před sebou počítač, promítá na plátno. To je jistě velmi výhodné pro obě strany, ale proč se tomu prostě neříká promítání, to fakt nevím. Asi by to na někoho mohlo působit málo učeně.

Popojedme dál. Já když si jdu do lesa zaběhat, tak prostě běhám v lese. Ne tak všichni. Mnoho lidí dnes sice dělá to samé, ale je to pro ně **outdoorová** aktivita. Prostě venkovní aktivity, převážně sportovní, jelikož se provozují za dveřmi baráku, se logicky musí nazývat outdoorové. A jelikož venku může foukat vítr, být zima nebo horko, dokonce může i pršet, v zimě i mrznout, tak nemůžete vyběhnout za dveře v obyčejném tričku nebo teplákách. Musíte si na to pořídit outdoorové vybavení. Je zajímavé, že zatímco outdoor se tak rychle chytil, indoor, tedy sportování vevnitř se ještě moc nepoužívá. Ale nevěšte hlavu, určitě se i tento výraz rozšíří.

Další rozšířené cizí slovíčko je **benefit**. Tedy něco navíc, nějaká výhoda, dárek, pozornost. Koupíte si třeba zájezd a cestovní kancelář vám k cestě, ubytování, stravě a pojištění daruje třeba ručník se svým logem. Vy to oceníte, protože si myslíte, že tento ručník nebyl započítán v ceně, kterou jste zaplatili. Nebo si zřídíte účet v bance a ta banka vám dá jako benefit roční slevu na některé transakce. Firma, aby si udržela dobré zaměstnance jim jako benefit zaplatí třeba vstupné do fit centra nebo jim dá týden dovolené navíc. Nebo něco podobného. Zkrátka nějaký benefit. Zní to mnohem lépe, než obyčejná výhoda, pozornost, dárek nebo odměna.

Hodně se nám také rozmáhají **edice**. Často ve spojení se slovem limitované. **Limitovaná edice** znamená, že něčeho se vyrobilo jen malé množství. Tedy signál pro vás, abyste rychle utíkali si to koupit, protože se na všechny nedostane. Dříve edice znamenala především vydání knih nebo časopisů, kde limitovaná edice znamenala omezené vydání. Dnes se toto slovo rozšířilo na všechno.

To byla jen malá ukázka toho, jak se nám před očima mění jazyk, kterému stále říkáme mateřský. Nemyslím si, že bude hůř, ona to ta čeština ustojí. Stejně jako ustála kdysi třeba volant nebo garáž. A věřte, že cizí slova přejímají všechny jazyky, včetně té angličtiny. Takže milovníci češtiny, nevěšte hlavu a radostně si zvolte „**wow**“! To je něco jako třeba jupí, hurá nebo jóóó!

Zdeněk Jirásek

OHLASY A RECENZE

Dnes mi přišlo poštou milé překvapení – knížka poezie s labutí na hladině a jedním jediným slovem. „Ještě...“

A samozřejmě jménem autorky Věry Kopecké.

Vypnula jsem sporák a vstoupila do veršů. Ocitla jsem se na hlučném šedém nádraží. „Čekala jsem, že se objeví. Den rozkvetl růžemi, voněl a objímal. Jak nečekaně přišel, tak se vzdaloval.“

To je silný prožitek autorky - ženy toužící po přátelství, po lásce, po naplněném životě. Jaké jsou večery v prázdném domě? Jaká je cesta v jedné stopách? Jediný světlý bod je naděje... jak autorce rozumím, tak s hlubokým smutkem čtu: «Jsi moje ticho, veliké ticho na hraně noci, kdy hvězdy odkvétají a zmrzlá tráva rosou zvoní. Jsi moje ticho před svítáním. Jsi stín mých snů nenaplněných.»

Obdivuhodné verše a přiznání. Těmi stránkami knížky proplovají bílé labuťe. Každá jako Leda vábíci svého labuťáka.

Kdo si tuto knížku koupí nebo ji dostane, bude ji opatrovat jako dar. V mé knihovně bude vždy po ruce.

Marta Urbanová

Z NOVÝCH KNIH

Ledacos problematického nacházíme v současné české literatuře, budme však spravedliví, bylo tomu tak vždycky a *sotva* se na tom něco změní. Lidstvo se dopouští stejných chyb, jichž se dopouštělo v minulosti. Sergej Jesenin psal vizionářsky již v roce 1918 o hanobitelných toho, co bylo před nimi, neschopných vytvořit cokoli sami. O herostratismu v umění. O to víc vítáme díla, která vysoko přesahují latku průměru a zůstávají prosta zmíněných nešvarů. V plné míře to platí o románu Ivy Tajovské **NEŽ SE ROZDĚLÍME** (Maraton, 2021, 240 str.), závěrečném dílu pozoruhodné trilogie. Autorka se nevyhýbá ošidným historickým událostem, na jejichž pozadí přesnými tahy zobrazuje protagonisty i vedlejší postavy, které jsou v jejím podání stejně plnohodnotné, vybavené komplexní charakteristikou. O to úspěšněji pomíjí neduhy a infekce, které jsou vlastní mnoha současným dílům při pohledu do jícnu minulosti. Nenahlíží za realitu devadesátých let minulého století, v níž se děj románu odehrává, růžovými ani tmavými brýlemi, interpretuje ji chápavým, prozíravým a smířlivě objektivním pohledem. Stejně citlivě zachází s problémem generačním. Provádí svoje hrdiny všedních dní křivolakými uličkami života s vědomím, že nikdo není dokonalý a nic není úplně takové, jak se to jeví. Nestaví se do role přísné soudkyně, není ani úpěnlivou obhájkyní, nazírá na svět kolem nás s nezbytnou mírou taktu, pochopení a humanismu. Číst Tajovskou znamená nechat se vtáhnout do příběhu. To je velký dar, dokazující tvůrčí zralost, vlastní jen skutečně velkým spisovatelům.

Přes všechna společenská i osobní úskalí postav prolíná románem od první do poslední stránky pevná linka laskavého pochopení, neokázalé individuální i kolektivní naděje, věrohodně odhalující podstatu autorčina přístupu: Nevtrávy, ale stále prosvítající optimismus.

Věra Kopecká oslovila věrné čtenáře sbírkou **U BRÁNY TICHÁ** (vyd. Kopecká, 2021, 90 str.), doprovázenou vlastními fotografiemi, schopnými okouzlit samy o sobě. Lyrika verše a lyrika fotografií tvoří pečlivě propracovaný kompaktní celek, dává mu pevný tvar a ostrých hran zbavený krystalický charakter. Vstoupíme-li nabízenou bránou ticha na území převážně přírodou motivované sbírky, ocitneme se v integrovaném poetickém světě. Charakteristické jsou verše *//sbírám stírám/ ze rtů tmu/než najdu cestu/ke světlu//*. Motiv hledání je v poezii Věry Kopecké specifický, vytváří sotva zřetelný pastelový odstín na všech barvách palety její tvůrčí inspirace. Doprovází ho osobitá lehkost, ovlivněná stále zřetelnější schopností zacházet úsporně se slovy. Nikde nezaclání ani slabika navíc. Když čteme *//Budu ti psát/ Sojčím pírkem/ po obloze//*, jako kdyby je psala prstem do písku a zároveň tesala do kamene. Stále to bude plnohodnotná, skromná a zdánlivě tichá poezie, jejíž hlas uslyšíme v jemném šumění větru, ale najdeme ho i v dýmu nad komínem za mrazivé noci. Bude však hřát.

František Uher

(Obě recenze zveřejnil blog Obce spisovatelům 15. dubna 2021)

DRUHOU SVĚTOVOU TO NESKONČILO

Nový román Ivy Tajovské *Než se rozdělíme* můžeme v jistém smyslu považovat za třetí část trilogie, navazující na knihy *Odpust, že jsem se vrátil* a *Hořící nebe*. Stejně jako v nich i ve svém novém díle sleduje osudy lidí, které dění okolo nich staví do krajních situací.

Každý z předchozích románů se odehrává v extrémní době. První světová válka, pak ta druhá. Českému čtenáři, žijícímu v relativním přepychu, pohodlí a klidu, by se mohlo zdát, že druhou světovou válkou doba globálních konfliktů skončila. Je potřeba zapátrat v paměti, a to autorka dělá. Dokazuje, že nic neskončilo, a i když by leckdo mohl namítnout, že „to bylo někde v Jugoslávii“, pohled na mapu ukazuje, jak blízko se odehrávají kruté boje.

Autorka sice navazuje na své předchozí knihy, ale ani čtenář, který je nečetl, o nic nepřijde. Vazba je velmi volná. Můžeme se setkat s George Harrisonem i s Mirjanou, vnučkou Čecha Martina, který se usadil v Srbsku. Cesta fotografa George Harrisona a Jima, který se stal jakýmsi jeho neformálním žákem, tvoří zcela samostatnou dějovou linku, prolínající se ostatními příběhy. Jediným pojítkem se stávají země bývalé Jugoslávie zničené válkou. Čtenář ji tak může pozorovat pohledem fotografů, který je zvláštní tím, jak mezi událostí a divákem stojí objektiv, osobnost fotografa i časová vzdálenost. Jsou to faktory, které mohou

drama události zjemnit i vyostřit. Zcela jiný úhel pohledu může zprostředkovat Mirjana, ta v realitě bojů přímo žije, stejně jako její rodina, zejména bratr Dragan, jenž se potýká s následky psychického otřesu.

Setkání Mirjany s českou dvojicí Adamem a Jiřím je tak trochu oslí můstek a nic nemění na další, velmi důležité dějové lince. Ta Adama opouští a sleduje rodinu Jiřího – postupně jeho vlastní manželství, následně pokračuje v rodové linii dál, k sestřenci jeho matky.

Rozpad rodiny má sice příčinu zejména v Jiřího opakovaných nevěrách, ale rezonuje i s rozdělením Československa. Naznačuje to nejen název knihy, ale i jedné z kapitol, O prvním cizinci. Iva Tajovská se k této události nevyjadřuje politicky, ani se nedá říct, že by naznačovala, že by rozdělení státu mělo dramatický vliv na rozvody česko-slovenských manželství.

V příběhu lékařky Lenky, jejíž jméno se objevilo ve svazcích StB, se autorka vrací k tématu, kterého se už několikrát dotýkala, například v novele *Archiv*, podle níž byla natočena zajímavá televizní inscenace. Iva Tajovská rozebírá do hloubky všechny aspekty spolupráce, dilema manželky a matky, postavené před volbu mezi dvěma zly, ale i morální postoj jejího syna Lukáše, který nemusel takový problém ve svém životě řešit, proto se nedokáže do situace své matky vžít.

Jako krátkou vsuvku autorka do knihy vkládá příběh Slávka Kopáče. Spojovací osobou je agent StB David Pelikán, který nutil ke spolupráci i Lenku. Kopáč je však jiný typ, spolupracuje dobrovolně z potřeby někam patřit. Tato jeho touha ho po revoluci přivede k sektě, očekávající konec světa na konci milénia. I to byla, jak si pamatujeme, událost hýbající světem. Mnoho lidí bylo ochotných uvěřit, že datum, obyčejné číslo, bude mít vliv na chod zeměkoule. Přitom se ani nebyli schopni shodnout na tom, zda tisíciletí začíná rokem 2000 nebo 2001.

Román Ivy Tajovské je opět napsán s přehledem, bohatým a kultivovaným jazykem. Lidé nejsou pro autorku izolované entity, kromě toho, že žijí s rodinami, jsou i součástí společnosti a na jejich životy mají vliv události, které se odehrávají okolo nich i ve světě. Přes veškerá dramata, která se odehrávají, plyne kniha klidně, trochu melancholicky. Většinu děje vypráví autorka, přímá řeč není pro příběh nosná. Kniha v sobě skvělým způsobem spojuje sondu do psychiky postav s mapováním světových dějin, které bychom měli brát vážně, ne jako pouhé zprávy v televizi nebo na internetu.

Jiří Lojín

(Zveřejněno na www.vaseliteratura.cz)

SKVĚLE NAKROČENO... (Postřehy čtenářky)

Základem každého literárního počinu Ivy Tajovské je vřdycky empatická imprese nesená vlnou svědectví o lidech, době a prostředí, ve kterém žijí. Nejinak je tomu i v jejím posledním románu *Než se rozdělíme*, který má být jakýmsi volným pokračováním dvou románů předchozích – *Odpust, že jsem se vrátil* (2018) a *Hořící nebe* (2019). Iviny příběhy jsou zprávy o cestách hrdinů svými vlastními životy. Takové zprávy se nedozvíme ze sdělovacích prostředků ani z bedekrů cestovních kancelářů. Iviny zprávy jsou vytyčováním cest, které vedou k poznání úplně jiným způsobem, než je ten komerční. Díky tomu, že autorka je znalkyní lidské psychiky, procházejí její hrdinové mezními (často velmi konfliktními) situacemi s naprostou přesvědčivostí a dávají tak čtenáři příležitost k vlastní konfrontaci - i k zamyšlení nad společností, která takové, mnohdy drastické, mezní situace navozuje.

První dva romány se pohybují v časové výšce dvou světových válek, román poslední čerpá z naší současnosti. (Fyzicky, psychicky i morálně ničí nejen válka, ale i současná deformovaná společnost, která převrací žebříčky hodnot vzhůru nohama.)

Tak je tomu i se skutečností „rozdělování“ posledního desetiletí minulého století – rozdělení Československa, Jugoslávie... rodin, neboť i taková skutečnost přináší oběti. Celá trilogie je vlastně óda na krutou i krásnou realitu lidského bytí. Iva Tajovská nás uvádí do světa myšlenkově závažného, ale toto „uvádění“ nemá nic společného s holou zprávou či reportáží. Vřdycky jde o obrazy umělecké, které nám mají barvitě připomenout, že v knize nejde o holý popis příběhu (např. rozdělení rodin atd.) ale o to, jak působivý obraz dokáže spisovatelka z motivů životaběhu vytvořit. Její obrazy jsou mnohdy zraňující, zjizvené, ale přesto ztvárněné jednoduše s pohledem úzkostlivě objektivním. Text je stejně plastický jako reliéf a vzhledem k tomu, že u něj lze vysledovat nadtext i podtext a že klade řadu otázek, které nás atakují, je velmi sugestivní.

Tvořivá práce autora jak známo nezačíná u počítače, ale v jeho mozku a duši. V úkolu přesvědčivě vylíčit čisté i nečisté, špatné i dobré a ve schopnosti oddělit jedno od druhého. Tvorba je pokus, jak trojrozměrnému prostoru nějaký ten rozměr přidat. A jakkoli pro každého spisovatele touha po přidání dalšího rozměru kráčí po hraně neuskutečnitelnosti, Iva se o to s úspěchem znovu a znovu pokouší. Při psaní se řídí pravidly, která si ona sama pro sebe vytyčila. Vnáší do svých příběhů až neobvyklou míru empatie s citem pro to, co která situace ještě unese. Psychologie postav je přesvědčivá, procítěná, chtělo by se říci vřdycky prožitá – jenže Iva má ten obrovský dar autenticky prožít i osobně neprožité.

Románová tvorba IT se především snaží nutit lidi, aby domýšleli důsledky svých negativních činů a snažili se hledat cesty k adekvátní nápravě – a to především

jeden každý sám u sebe. Autorka při tom dokáže chápat člověka a ospravedlňovat jeho „lidství“, protože to je v některých případech už to jediné, co ve vypjatých situacích těm, které společnost ještě úplně nezkazila, zůstalo. Příběhy a osudy Iviných hrdinů mají skutečně tvář – a taková literatura uchová osudy lidí své doby nejen pro čtenáře současné, ale i pro ty budoucí.

Ale to podstatné, čím jsou texty Ivy Tajovské výjimečné, je empatie, s jakou pokládá čtenáři (byť zašifrované) základní lidské otázky k jejich dešifraci a úplně nejpodstatnější je kontinuita jejich hrdinů, kteří jsou spojnicemi mezi minulostí a současností, přičemž předznamenávají i budoucnost. A právě taková kontinuita v dílech současných autorů hodně chybí.

Tím vším, o čem zde píší, tou vyváženou komplexností autorského přístupu, se tvorba Ivy Tajovské stává stále více hodnotnou a nadčasovou součástí naší české literatury, do které má Iva skvěle nakročeno.

Marcella Marboe

ZAZNAMENÁVÁME A KOMENTUJEME

JUBILEA

VÁCLAV FRANČ – 26. října

LUBOŠ ZELENÝ – 23. prosince

NOVÉ KNIHY VE STŘEDISKU

- Věra Kopecká – **UBRÁNY TICHÁ** – sbírka básní, ilustrace fotografie autorky. Vydavatelství Kopecká, 92 str., 2021.
- Martin Vídenský – **VYKROČENÍ ZE STÍNU** – sbírka básní, ilustrují černobílé fotografie Petra Pulce. 80str., 2021.
- Iva Tajovská – **NEŽ SE ROZDĚLÍME** – román v nakladatelství Maraton. 237 str., 2021. Knihu finančně podpořilo Ministerstvo kultury České republiky.

ZPRÁVY Z OBLASTÍ

- **BŘEZNOVÝ JBM NEWSLETTER 52** kresbou Václava Smejkalů Bárka do země štěstí s poznámkou Doba koronavirová – už se očkuje. Další str. začínáme Kruhem 62, pestrou titulní stránkou a je tu i ilustrace nazvaná Žízeň od již zmíněného V. Smejkalů. Po blahopřání k jubileu kreslířce a malířce Nadě Cermanové ze Skořenic, přijdou na řadu Městské noviny v Lanškrouně se svými Tóny poezie, věnované básním Miroslava Kubíčka ze Šumperka při příležitosti jeho nové sbírky. Na str. 215 je milé blahopřání k významnému jubileu spiso-

vatele, básníka a aforisty Františka Uhra z Havlíčkova Brodu, který nedávno oslavil úctyhodnou pětáosmdesátku. Na poslední straně je vzpomínka na malíře Vladimíra Plocka z Potštejna, jenž zemřel 14. 12. 2020. Fotografie jsou z akcí, u nichž redakce newsletteru byla, jde o výběr od roku 2004 do 2016.

- **ČAJ 174 BŘEZEN 2021.** Hostem je jihočeský autor Miroslav Tofa. Jeho komentář o své cestě k vlastním knihám a ukázka z knihy Perličky s úsměvem v barvě khaki – Diety. V rozhovoru Martin Vídenský z Letohradu, který nedávno oslavil jubileum, říká: Budu šťastný, když se mi podaří kouzlo okamžiku prostřednictvím poezie předat dál. Zlata Zákoutská představuje tvorbu regionálních autorů prostřednictvím krátkých textů ze souboru: Pravdivé (ne)pohádky z přírody aneb Malé příběhy z velké přírody a básně „Roční období očima dítěte.“ Na výzvu napište čtyřverší nebo minipovídku do 50ti slov, aby obsahovala slova: Bledule, Brusle, Březen, Budoucnost, reagovala řada autorek a autorů. Jeden příspěvek od Taťány Sívové dokonce přišel ze Slovenska. „Díky, třeba se nám podařilo přivolat jaro,“ uzavírá soutěž Václav V.

- **KOBRA č. 3 BŘEZEN 2021.** Začíná inspirujícím citátem z knihy Jaroslavy Pechové: Někdo prostě psaní nepovažuje za solidní práci, dokonce si myslí, že je to brnkačka, psina, veget, hotové leháro. Neuznává, že z věčného čučení do počítače nebo na papír si doslova vykoukáte oči, páteř se vám změní v paragraf, a z neustálého přemýšlení, přepisování, upravování textu a z okamžiků nejistoty, zda se příběh odvíjí, jak má, a jestli vůbec doklopýtá do cíle, se vám úplně vygumuje mozkovna. Spisovatel to snáší trpělivě, dokonce s nadšením, píše a píše, co to dá.

Po verších V. France: Zemětřesení se nekoná... následuje úvaha autora na téma: Spisovatelé bez čtenářů. V obvyklé rubrice „Víte, že...“ se dozvíme o básních V. France, které zveřejnil čtvrtletník Výboru národní kultury Lípa v č. 2020. V časopise Unie českých spisovatelů 24. 2. 2021 vyšla povídka stejného autora pod názvem Urna.

V rubrice „Řekni mi, co čteš...“ je řeč o knize Otisky úsměvů, kterou napsala spisovatelka Jaroslava Pechová.

Pak už se dávají na vědomí on-line setkání v knihovně Václava Čtvrťka v Jičíně.

- **NAŠE ČLENKA MARTINA JIRČÍKOVÁ** poskytla poměrně rozsáhlý rozhovor Žamberským listům č. 4. o svých aktivitách z hlediska učitelky na soukromém gymnáziu v Letohradu, kde učí český jazyk a výtvarnou výchovu, o podílu na přípravě nových učebnic pro žáky. Na otázku: **Sama jsi také autorkou knižních ilustrací, tvé kresby doprovázejí především sbírky poezie. Zajímá mě, jak funguje tvoje spolupráce s autorem – máš při ilustraci volnou ruku? Poskytuje poezie více prostoru pro tvoji fantazii, a proto se jí věnuješ raději?** Dlouhodobě spolupracuji s básnířkou Janou Bednářovou – při ilustrování jejích

knížek mám prakticky volnou ruku, odráží se v tom vzájemná důvěra i letitá spolupráce. Jako člena Střediska východočeských spisovatelů mě občas osloví i jiní autoři, ale opět víceméně básníci. Je pravda, že poezie je pro mě lepším prostředníkem emocí, které k tomu, aby dobrá ilustrace vznikla, potřebuji. Próza mi nabízí příliš konkrétní obrazy, a to mě limituje. Ale ono to nakonec asi nebude tak zlé, protože mé poslední ilustrace doprovází právě prózu.

Připomínáme její ilustrace Stínadla a V parku, kterými vyšperkovala předchozí Kruh č. 63. (Poznámka redakce)

- **ČAJ 175 DUBEN 2021.** Po úryvku z básně Každý můj den a noc Zdeňka Hledače, prozaika a básníka z Ostravy, který je hostem ČAJe, následuje představení autora, člena Literárního klubu Petra Bezruče se sídlem ve Frýdku-Místku. V nakladatelství NOVÁ FORMA vydal 3 sbírky básní, sbírku písňových textů, sbírku fejetonů a textů z blogu, publikoval v almanaších 2016, 2017, 2018, 2019, 2020. Prezentuje se jako prozaik texty Jak být šťastný, Za stovku, a jako poeta výběrem ze svých básní.

Pozoruhodné v ČAJi je vyhlášení ankety na téma LITERÁRNÍ SOUTĚŽE. Mají smysl? Co vám přinesly? Jindra Lírová píše o Mělnickém Pegasu. Jaroslav Kříž o Střípcích z Ráje. Romana Boderová o výtvarné soutěži knihovny v Dobříši. Zora Šimůnková o Literární Vysočině. Petr Baňis o Máchovou stopou v Litoměřicích. Václav Franc o Řehečské Slepici. Adéla Nikodýmová o literární soutěži Jakuba Arbese. Milan Hrabal o Literárním Varnsdorfu.

Následuje úvaha Václava V. o literárních soutěžích, což má být pokus o sondu do jejich duše.

Příhodně uzavírají postřehy porotce Oldřicha Suchoradského.

Rozhovor s Romanem Elnerem z archivu Univerzity Karlovy, několikrát se úspěšně zúčastnil

Literární soutěže Řehečská Slepice, a rozhovor s Markem Velebným o natáčení filmu Národní třída. V závěru jsou tři povídky V. France o jeho účasti na literárních soutěžích: Konečně doceněná práce; Maminka, režisér a pani porotkyně mají vždycky pravdu; První cena.

- **KOBRA č. 4 DUBEN 2021.** Začíná citátem A. Valtona: Ke slávě nestačí tvorba geniálních dětí, někdo je musí před světem také prohlásit za geniální. Přichází na řadu Zlata Zákoutská s úryvkem ze své knihy ROČNÍ OBDOBÍ OČIMA DÍTĚTE.

Když čtyři čtou totéž... Václav V. navazuje na ČAJ a zamýšlí se nad literárními soutěžemi.

V rubrice: Víte, že... se konstatuje, že Kruh 63 převzal od ČAJe rozhovor s Lýdií Romanskou. Informuje, že 10. března zemřel Jiří Kimla, předseda severočeského Klubu spisovatelů.

V rubrice: Řekni mi, co čteš, se píše o knize německé autorky Lucy Fricke s názvem DCERY.

V knihovně Václava Čtvrtka v Jičíně proběhla on- line beseda s Martinou Komárkovou, autorkou knih pro děti a spoluautorkou scénáře k televizní minisérii Božena,

- **WEB OBCE SPISOVATELŮ ČR** zaznamenal novou sbírku Věry Kopecké U BRÁNY TÍCHA zveřejněním básní Světlo a tma, Takoví, Ukrytý anděl, Porouchané hodiny, Prší.

WIHANŮV ROK (2021) – Z TISKOVÉ ZPRÁVY

V roce 2020 uplynulo sto let od úmrtí jednoho z největších rodáků Police nad Metují, violoncellisty, pedagoga a zakladatele slavného Českého kvarteta, Hanuše Wihana. K tomuto výročí připravilo Město Police nad Metují ve spolupráci s Muzeem papírových modelů a spolkem Apeiron projekt „Wihanův rok“. V jeho rámci vycházely po celý rok na stránkách Polického měsíčníku články mapující životní osudy pana profesora Wihana. Velkou měrou se na člancích a přípravě akcí podílí Pavel Frydrych.

Vzhledem k pandemické situaci ve společnosti byli organizátoři nuceni další akce projektu přesunout na rok 2021 a naplánovali pět přednášek, týkajících se nejen Hanuše Wihana.

První přednášku bude mít Pavel Frydrych ve čtvrtek 29. dubna od 19 hodin v sále polické ZUŠ. Přednáška představí nejnadanějšího žáka Hanuše Wihana na pražské konzervatoři, Ottu Bergera, který je rovněž úzce spjat s Broumovskem – narodil se ve Slatině nad Úpou a vyrůstal v Machově, poté dva roky studoval na gymnáziu v Broumově a konec svého života trávil opět v Machově.

O týden později (6. 5.) bude na sále ZUŠ přednášet violoncellista, pedagog Pražské konzervatoře a AMU a člen tria Bergerettes Tomáš Stražil, který se zaměří na historii a současnost violoncella, jako jednoho z nejznámějších hudebních nástrojů.

Další týden ve čtvrtek 13. 5. přijede do Police nad Metují esejista, básník a filozof Jan Suk z Památníku Josefa Suka. Jan Suk je vnukem hudebního skladatele Josefa Suka, který byl nejprve žákem a později kolegou Hanuše Wihana. Zároveň je i pravnukem hudebního skladatele Antonína Dvořáka.

Připomenutí odkazu Hanuše Wihana vyvrcholí v sobotu 12. 6. večer, kdy před rodným domem Hanuše Wihana v Kostelní ulici č.p. 5 vystoupí Wihanovo kvarteto, jež patří v současné době k nejuznávanějším interpretům vážné hudby v Evropě.

Podrobně o celém programu naleznete na stránkách města Police n. Met. a Muzea papírových modelů, jehož je Pavel Frydrych ředitelem.

VZPOMÍNKA NA SMUTNOU HOLKU

Starému učiteli je vždycky hodně smutno, když se dozví, že umřel některý z jeho žáků či studentů. Připadá mu, že se už zase něco porouchalo v řádu světa a s pokračujícím věkem těch poruch bohužel přibývá. Tentokrát se mi to stalo s mou studentkou z doby, kdy jsem ještě učil na Gymnáziu v Přelouči, Evou Vinařovou – vy jste ji znali jako přátelskou a milou členku našeho střediska spisovatelů Evu Némethovou, která nám obětavě pomáhala s administrativou. V posledních letech však už z různých

důvodů na naše akce moc často nechodila.

Eva v Přelouči maturovala někdy kolem roku 1970, já pak odešel učit na UK do Prahy a setkal jsem se s ní až na jejich třídní oslavě po čtyřiceti letech od maturity. Přihlásila se ke mně, že napsala román a jestli bych si ho nepřčetl. Zaujal mě tématem i literárně poučeným způsobem psaní, ale ze všeho nejvíc pravdivostí a silou emocí, které z něj vyzařovaly. Jmenoval se Deník smutný holky a Eva jej, jak říkala, doslova vykrvácela a vdechla do něj ze sebe vše, co ji v životě potkalo a týralo. Je to vlastně anatomie, fyziologie a vývoj zoufalého komplexu méněcennosti citlivé venkovské dívky vyrůstající v ubíjejícím rodinném prostředí a vnímající svou určitou nadváhu jako omezující princip vlastního sebezpřijetí i jako překážku svého pozitivního sociálního začlenění ve škole a později i v zaměstnání či společenském životě. Téma, které by jistě rezonovalo s pocity nemalé části dívek s podobnými problémy.

Já a Marcella jsme Evu pozvali, aby se stala členkou našeho střediska s tím, že se jí pokusíme román vydat jako třetí v edici prvotin našich členů (Křivánková, Miletínová), bohužel k tomu pak pro nedostatek financí nedošlo. Ale nenašel se ani nikdo, kdo by mohl po uzavření autorčina literárního příběhu smutné holky napsat pokračování románu jejího dalšího, tentokrát skutečného, života – a bylo by to opravdové drama neukotvené roztržité lidské existence stíhané nepřízní osudu a životní i finanční nepohodou. V mládí se provdala za maďarského básníka Istvána Németha (překládal ho u nás Josef Peterka), ale s její malou dcerou zůstala sama v Čechách (on se pak dal na drogy a zemřel), za života vystřídal čtyřiačtyřicet různých zaměstnání a jedenadvacet evidencí na úřadu práce, v dělnické profesi u lisu si přivodila nemoc z povolání a neustále i v pokročilém věku žila v trvalé existenční nejistotě, atd., atp. A na závěr ještě její náhlá smrt – de facto nedopatřením. Člověka pak napadá, jak a čím si hodný a vstřícný člověk zaslouží tak komplikovaný osud? – Je to v genech, ve výchově, v konstelaci náhod? Jde mu člověk vstříc tím, jak je udělán, jak ho uhnětli lidé a síla okolností? Otázky, otázky

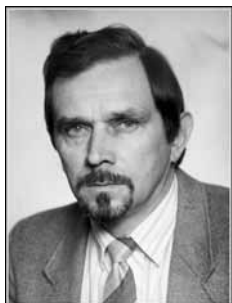
a otázky... Ale o smutné holce na závěr aspoň něco veselejšího – Eva Némethová mi k mým sedmdesátinám poslala tuhle vzpomínku:

„Jirku jsem zažila jako studentka gymnasia a všechny jsme ho milovaly, protože byl krásnej chlap. Jen ta jeho nemožná manželka s velkým (a plným) výstřihem a každým nehtem namalovaným jinak – co s ní? Zabít? Ne. Zlo tenkrát ještě nebylo tak strašný jako dnes. Smířily jsme se s tím. – Ta jeho nemožná manželka holt zůstala s ním, ale my šly dál životem. (Svým? Jiných?)

A já bych dodal – cestou necestou...

Jiří Hrabinec

LEGENDA NEDOZNÍVÁ

Vzpomínka na Josefa Plachetku z Byzhradce

Přátelé odcházejí. Mnozí nečekaně, jakoby předčasně. Za někým zůstává prázdno, za někým stále doutnající stopa. Vřelé vzpomínky. Na spisovatele Ing. Josefa Plachetku vzpomínáme intenzivně a v dobrém, jinak to prostě nejde. Letos by se 29. dubna dožil pětasedmdesáti let. Byl to šarmantní muž s uvážlivým rozhledem a širokým pracovním záběrem. Uměl užívat života, jemuž nezůstal nic dlužen, přesvědčivý zaujetím, které upoutávalo pozornost třeba i ve chvíli, kdy si zapaloval cigaretu. V každém okamžiku byl ochotný projevit porozumění, kdykoli naslouchat řeči jiných. Jako kdyby naplňoval latinské rčení *ars amandi* – *umění milovat*. S vytrvalostí a pokorou milovat vše blízké. Rodinu, přátele, přírodu, každou věčnou činnost, život kolem sebe. Práci ředitele školy s několika stovkami žáků, práci představitele obce, ve které žil, slibnou tvorbu literární. Z poměrně početné generace autorů spjatých s nakladatelstvím Kruh byl patrně nejtalentovanější. Jeho tvorbě byl vlastní přísně objektivní nadhled, schopnost vyhmátnout a zdůraznit podstatu příběhu. Disponoval vyhraněným smyslem pro citlivé vykreslení okamžiku, cizelérskou pečlivostí v osobité metaforistice, smysluplně obrušující ostřejší hrany. Jakoby celým svým životem stavěl. Žel, právě ten literární dům zůstal nakonec nedostavěn, přednost dostaly odlišné povinnosti a zájmy. Sám sebe označoval za nepíšícího autora, literatura v něm ovšem stále zrála, to žírné pole neopouštěl a pozorně sledoval. Leč vlastní slibná úroda nedozrála. Stále jsem věřil, a nebyl jsem sám, že se k psaní vrátí, nebylo mu však přáno. Dokázal se radovat z všedních věcí a zážitků, ze zdánlivých maličkostí. Z nočního poletování světlušek od keře ke keři, z mihotání plamene petrolejové lampy.

Začátek jeho literární dráhy naznačoval talent, získával ocenění v tehdy hojných literárních soutěžích. Šrámkova Sobotka, Literární Rychnov, Louny. Publikoval ve sbornících Rozhovory (1975) a Tady a teď (2003), v Kruhu a dalších perio-

dických i příležitostných publikacích. Knihy *Návrat až k ránu* (1978) a *Každým ránem znovu panna* (2005) vzbudily značný čtenářský ohlas a respekt nás „od pera,“ kteří jsme byli jeho současníky. Nelze opomenout perfektně připravenou národopisnou publikaci *Byzhradec* (2001). Známe i drobné ukázky ze třetí, patrně nedopsané knihy. Někdy jsem měl dojem, že rukopis alespoň v hrubých obrysech dokončil, nepovažoval jsem však za vhodné pokoušet se nahlédnout za interní oponu. To tajemství si odnesl s sebou. V jeho nepřilíh obsáhlé tvorbě rezonuje skrytá baladická nota, naznačující legendy na pozadí příběhů literárních postav. Stvrzuje to i citát z jeho povídky: ... legendy nikdy nemívají jedinou podobu.

Přátelé odcházejí. Zanechávají za sebou stopy. Stopy v podobě knih, které možná právě někde čtenář otevírá. Za Josefem Plachetkou jedna legenda zůstává. Legenda o znamenitém spisovateli a dobrém člověku.

František Uher

LITERÁRNÍ SOUTĚŽ MLÁDEŽE PARDUBICKÉ STRÍPKY 2020

na volné téma: **Věci se mění**

VÝSLEDKOVÁ LISTINA – část literární

148 příspěvků/20 škol

I. kategorie

1. Tereza Šmajclová (ZŠ Komenského Kroměříž)
1. Vítek Pilař (ZUŠ Chrudim)
2. Karolína Kroupová (ZŠ Komenského Kroměříž)
3. Denisa Černá (ZŠ Satalice, Praha 9)
3. Kristin Slámová (ZŠ Komenského Kroměříž)

II. kategorie

1. Miriam Kašparová (Gymnázium Polička)
1. Barbora Langová (ZŠ J. J. Ryby, Rožmitál pod Třemšínem)
1. Dan Dvořák (Gymnázium Vysoké Mýto)
2. Eliška Janoušková (ZŠ J. J. Ryby, Rožmitál pod Třemšínem)
2. Dita Nosálová (ZUŠ Chrudim)
2. Jan Jelínek (Gymnázium, Pardubice, Dašická)
3. Alžběta Hronová (Gymnázium, Pardubice, Dašická)
3. Nikol Knolová (Gymnázium Česká Třebová)
3. Anežka Peřinová (ZUŠ Chrudim)

Čestné uznání: Marie Faltýnková (ZŠ Jevíčko)
Veronika Jílková (Gymnázium Polička)
Milan Havlíček (ZŠ Pardubice-Studánka)

III. kategorie

1. Adéla Hamplová (ZŠ Pardubice-Studánka)
1. Jan Moore (ZŠ Pardubice-Studánka)
2. Michaela Janáčková (Gymnázium, Pardubice, Dašická)
2. Luca Burrese (ZŠ Holice, Holubova)
3. Marie Andrle (Gymnázium Suverénního řádu maltézských rytířů ve Skutči)

Čestné uznání: Iva Barcalová (Gymnázium Vysoké Mýto)
Bára Bomberová (ZŠ Jevíčko)
Adéla Jungová (ZŠ Holice, Holubova)
Sára Lišková (Gymnázium Vysoké Mýto)

IV. kategorie

1. Anna Pallová (Gymnázium Polička)
1. Jan Alexander Roháč (SŠ služeb, obchodu a gastronomie, Hradec Králové)
2. Ema Vaněčková (Gymnázium, Pardubice, Dašická)
2. Kryštof Kalvach (Gymnázium, Pardubice, Dašická)
3. Simona Dopitová (Gymnázium Suverénního řádu maltézských rytířů ve Skutči)
3. Iva Pilařová (Gymnázium K. V. Raise a SOU, Hlinsko)
3. Natálie Slavíková (Gymnázium Vysoké Mýto)

Čestné uznání: Anděla Staňková (Gymnázium, Pardubice, Dašická)
Šimon Mrázek (Gymnázium, Pardubice, Dašická)

V. kategorie

1. Martina Blandová (Gymnázium Polička)
1. Veronika Kološová (Gymnázium, Pardubice, Dašická)
2. Kateřina Zedníčková (Gymnázium Vysoké Mýto)
2. Mikuláš Plšek (Gymnázium Vysoké Mýto)
3. Anna Buřvalová (ZUŠ Chrudim)
3. Denisa Ducháčková (Gymnázium, Pardubice, Dašická)

VÝSLEDKOVÁ LISTINA – část výtvarná

20 soutěžních prací/3 školy

I. kategorie

3. Tomáš Roušar (ZŠ a MŠ Proseč)

Čestné uznání: Jana Šedá (ZŠ a MŠ Proseč)

II. kategorie

1. Adam Janalík (ZŠ a MŠ Proseč)
2. Barbora Šebková (ZŠ J. J. Ryby Rožmitál pod Třemšínem)
3. Zdeňka Vachatová (ZŠ J. J. Ryby Rožmitál pod Třemšínem)

Čestné uznání: Matyáš Albrecht (ZŠ a MŠ Proseč)

Jirka Matějka (ZŠ J. J. Ryby Rožmitál pod Třemšínem)

III. kategorie

Nora Horáková (Gymnázium Přelouč)

PARDUBICKÉ STŘÍPKY – SHRUTÍ

Porota – literární část:

Jiří Faltus (spisovatel, člen Střediska východočeských spisovatelů, vedoucí literární sekce poezie); PhDr. Lubomír Macháček (spisovatel, psycholog); Mgr. František Uher (spisovatel, člen Střediska východočeských spisovatelů, vedoucí literární sekce próza)

Porota – výtvarná část:

Bc. Lucie Dočekalová, studentka navazujícího magisterského studia výtvarného oboru pro 2. a 3. vzdělávací stupeň a ZUŠ na Pedagogické fakultě Univerzity Hradec Králové; Bc. Lenka Novotná, pracovnice v public relations, absolventka studia grafického designu na Univerzitě Hradec Králové a Bc. Iva Salačová, muzejní edukátorka a absolventka muzejní pedagogiky na Univerzitě Hradec Králové.

12. ročník soutěže byl vyhlášen v září 2020 ve spolupráci se Střediskem východočeských spisovatelů.

Pro 12. ročník literární a výtvarné soutěže Pardubické střípky, která se za poměrně krátkou dobu své existence těší značnému zájmu ze strany škol, zvolili vyhlášovatelé téma „Věci se mění“.

Téma mladé autory zaujalo – bylo zpracováno dětmi a mládeží z více než 30 škol nejen Pardubického kraje. Odborná porota, která posuzovala literární příspěvky, ocenila vedle přístupu autorů k danému tématu také neobvyklou situaci tj. střídání distanční výuky s otevřením škol; konstatovala, že úroveň všech prací byla velmi dobrá. Stejný názor zastávala i porota, která vyhodnocovala výtvarnou část. Ocenění mladí lidé obdrželi knižní odměny, výtvarné potřeby a další drobné dárkové předměty.

Slavnostní vyhlášení výsledků se z výše uvedeného důvodu uskutečnit nemohlo, odměny byly vítězům doručeny buď osobně do škol (v Pardubicích) a mimopardubickým rozeslány poštou.

Vítězné literární příspěvky budou průběžně uveřejňovány v bulletinu Kruh, který vydává Středisko východočeských spisovatelů. Oceněné a další vybrané výtvarné práce jsou tradičně vystavovány v prostorách Krajské knihovny v Pardubicích, s ohledem na koronavirovou situaci dojde k jiné alternativě, a to k vystavení v oknech v přízemí knihovny.

Soutěž Pardubické střípky se těší mezi školami velkému zájmu. Nadějným literátům byla nabídnuta metodická pomoc (dle zájmu jsou práce postoupeny k posouzení členům SVČS), jsou vedeni v adresáři pořadatelů pro případné další aktivity, které jsou připravovány (autorská čtení, tvůrčí dílny apod.).

Zuzana Nobilisová

ZEMŘEL NÁŠ ČLEN ZDENĚK BAŽANT

Zdeněk Bažant se narodil 3. 1. 1940 v Pardubicích. Už před svým vstupem do Střediska východočeských spisovatelů publikoval povídky v novinách a časopisech. Poté i v bulletinu Kruh. Dostalo se mu ocenění čestným uznáním v literární soutěži Terézy Novákové v Proseči 2003.

Po dlouhém pobytu v nemocnici zemřel v srpnu 2020.

OBSAH

J. Wienerová: ilustrace Dva	1
Blahopřání k jubileu Milanu Košařovi.....	2
Medailonek a povídka Bezdomovec	2
Blahopřání k jubileu Věře Kopecké.....	6
Medailonek a básně: Cesta zpět, Přiznání, Předjaří, V oněmění	6
Druhá ilustrace Jany Wienerové Zjev	8
Představení nové členky Lucie Mokré	9
Medailonek a básně bez názvu	9
Představení nové členky Martiny Mouseové	10
Medailonek, ukázka z knihy Desperátka.....	10

Literární část

J. Wienerová: V království Božím, Zmar, Na cyklostezce	14
K. Hájková: Strážce světla	15
O. Novotná: Básně	18
E. Černošová: Reparát, Tělocvikářka	19
M. Drahoš: Touha, Ozvěny z Valentýnkovy zahrady	24
P. Frydrych: most, silnice z Police n. Metují, noční sněžení	25
J. Burčíková: Obětovaná	26
L. Zelený: Země jistoty s cestami duše, Polétavá elegie o postech, Balada o starých místech, Co dnes léčí pravda.	31
M. Marboe: Jsem to já? Jsme to my?	33
M. Matysíková: Hledání, Pravda	36

Publicistika

Z. Jirásek: O nových slovech	38
------------------------------------	----

Ohlasy a recenze

M. Urbanová o sbírce Ještě	41
F. Uher: Z nových knih (Tajovská a Kopecká).....	41
J. Lojín: Druhou světovou to neskončilo	42
M. Marboe: Skvěle nakročeno	44

Zaznamenáváme a komentujeme

Jubilea	45
Nové knihy ve Středisku	45

Zprávy z oblastí

Březnový JBM Newsletter	45
ČAJ 174 březen 2021	46
Kobra č. 3 březen	46
Naše členka Martina Jirčíková	46
Čaj 175 duben	47
Kobra č. 4 duben	47

Další

WEB OS ČR	48
Wihanův rok 2021	48
J. Hrabinec: Vzpomínka na smutnou holku	49
F. Uher: Legenda nedoznívá.....	50
Literární soutěž mládeže Pardubické střípky 2020 – výsledková listina	51
Z. Nobilisová: Pardubické střípky shrnutí.....	53
Zemřel Zdeněk Bažant.....	54
J. Faltus: Aforismy	37
J. Wienerová: Obálka Kruhu 64	

KRUH, bulletin Střediska východočeských spisovatelů

Ročník XVII. – číslo 64 – červen 2021

Odpovědní redaktoři: Milan Dušek, Věra Kopecká, Jana Burčíková

Obálka: Jiří Hrabinec, Jana Wienerová

Vytiskl: OFTIS s. r. o. v Ústí nad Orlicí

Příspěvky do Kruhu 65 zasílejte:

Milan Dušek – Helvíkovice 104, 564 01 Žamberk (proza)

e-mail: spisovatel@milandusek.cz

Věra Kopecká, 550 01 Křinice 8 (poezie)

e-mail: kopecka.vera@volny.cz

Jana Burčíková – Nové Město nad Metují Dukelská 484, 549 01

e-mail: janinamater@seznam.cz

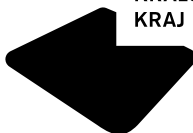
Uzávěrka příspěvků pro č. 65: 30. srpna 2021

Zveřejněné práce nejsou upravovány bez dohody s autorem.

Pardubice

**KRÁLOVÉHRADECKÝ
KRAJ**

Číslo vyšlo z předplatného členů a městských knihoven, které bulletin odebírají a s příspěvím Vydavatelství OFTIS v Ústí nad Orlicí.

